



PS KLIMMIL 22-26

Spørsmål om habilitet

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
PS KLIMMIL	Tarjei N. Malme og Christina Abildgaard	Ida Ulleberg Jensen	1. Bestemmer om habilitet og tillit i Norges forskningsråd (lenke)
Fra			
Områdedirektør Eva Falleth			

Forslag til vedtak

Porteføljestyret skal behandle tildelingen til Polhavet 2050 i dette møtet, se sak 24/26. I forkant av dette møtet har porteføljestyrets medlemmer gått igjennom lister over prosjektdeltagere og institusjoner i Polhavet 2050, med tanke på forhold som kan føre til inhabilitet. Administrasjonen har bistått og kvalitetssikret vurderingene.

Følgende porteføljestyremedlemmer erklærer seg inhabile i sak 24/26:

Trond Dokken, Arild Sundfjord og Mimmi Throne-Holst.

Avventer avklaring fra: Camilla Brattland, Tord Dale, Leonor Tárrason og Anne Maria Eikeset. Avklares før møtet.

Øvrige styremedlemmer erklærer seg habile i alle saker.

Bakgrunn

Forvaltningslovens kapittel II "Om ugildhet" gjelder for Forskningsrådet og må etterleves av ansatte, eksperter og medlemmer av Forskningsrådets styrende og rådgivende organer.

I hvert enkelt tilfelle/sak skal både de skjønsmessige og de automatiske habilitetsbestemmelser vurderes. Bestemmelsene skal sikre at Forskningsrådets ansatte, eksperter og medlemmer av rådets styrende og rådgivende organer er habile og at omverdenen har tillit til Forskningsrådets beslutninger.

Porteføljestyret er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er habile og deltar i beslutningen.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet

Habilitet er en sak i alle porteføljestyremøter. Både porteføljestyrets og administrasjonens habilitet blir vurdert i forbindelse med aktuelle saker.

Hovedpunkter

Sak PS-KLIMMIL 22/26 Polhavet 2050.

Styret er på forhånd blitt bedt om å vurdere egen habilitet etter Forskningsrådets retningslinjer. Det er avdekket flere forhold som fører til inhabilitet for styrets medlemmer. Dette gjelder følgende styremedlemmer: Trond Dokken, Arild Sundfjord og Mimmi Throne-Holst. Avventer avklaring fra Camilla Brattland, Tord Dale, Leonor Tárrason og Anne Maria Eikeset. Øvrige styremedlemmer erklærer seg habile i alle saker.



Administrasjonen har også vurdert egen habilitet. Det er ikke avdekket forhold som fører til inhabilitet for administrasjonen.

**Forberedelse /
prosess**

Saken er forberedt av administrasjonen som del av underlaget til møtet.



Sak PS-KLIMMIL 23/26

Orienteringssaker

Sak PS-KLIMMIL 23/26

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
PS KLIMMIL	Tarjei Nødtvedt Malme og Christina Abildgaard	Ida Ulleberg Jensen	1. Orienteringssaker

ORIENTERINGSSAK

Forslag til vedtak	Forskningsrådet orienterte porteføljestyret om pågående og kommende saker av betydning for porteføljestyrets arbeid. Porteføljestyret tar informasjonen til orientering.
---------------------------	---

Kort bakgrunn	Forskningsrådet orienterer porteføljestyret om pågående og kommende saker av betydning for porteføljestyrets arbeid.
----------------------	--

Hvorfor saken fremmes til dette møtet	Orienteringer er fast sak i alle møter.
--	---

Hovedpunkter	Administrasjonen vil gå igjennom utvalgte saker i møtet. De skriftlige orienteringene er vedlagt denne saken. Det er anledning til å stille spørsmål om alle saker i møtet hvis det er behov for flere detaljer om sakene.
---------------------	--

Forberedelse / prosess	Saken er utarbeidet av administrasjonen som forberedelse til møtet.
-------------------------------	---

Videre saksgang	N/A.
------------------------	------

Orienteringer til Porteføljestyret for klima og miljø 10. juni møte 3/2026

Aktuelle saker

Forskningsrådets strategi – revidert 2026

Forskningsrådets styre vedtok en revidert strategi på møtet 23. april. Endringer i omgivelsene og utfordringsbildet har gjort det nødvendig å gjennomgå strategien med sikte på justeringer. I den reviderte strategien er de eksisterende målområdene videreført, og er i tråd med de fem målene for Forskningsrådet som er fastsatt av regjeringen gjennom mål- og resultatstyringssystemet (MRS) og Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Samtidig tydeliggjør de nye prioriteringene hvilke endringer Forskningsrådet skal gjennomføre fremover for å sikre at det norske forsknings- og innovasjonssystemet er godt rustet for den nye virkeligheten.

Administrasjonen skal nå utarbeide en strategisk handlingsplan som konkretiserer hvordan prioriteringene i strategien skal følges opp. Handlingsplanen skal ferdigstilles i september. Den reviderte strategien og handlingsplanen legges til grunn i utformingen av investeringsplanene framover. Strategien finnes [her](#).

JPI Oceans utlysning på Blue Carbon

Utlysningen ble lagt ut 4. november 2025 med søknadsfrist 2.mars. 2026. Totalt ble det lyst ut 5,3 mill. euro, hvorav Norge gikk inn med 1 mill. euro. Totalt kom det inn 24 søknader, hvorav 17 hadde norsk deltagelse. Bevilgningsmøtet ble avholdt 20.mai. Totalt blir 4 prosjekter finansiert, og de mottar et omsøkt beløp på inntil 5,1 mill. euro. Tre av 4 prosjektene har norske partnere. Det er fire forskjellige norske partnere som vil motta støtte: NGU, NTNU, NIVA og Møreforskning. For mer info: [Joint Call on Blue Carbon Ecosystems | JPI Oceans](#)



SAK PS KLIMMIL 24-26

Polhavet 2050

SAK PS KLIMMIL 24-26

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
PS KLIMMIL	Christina I.M. Abildgaard	Jon L. Fuglestad	1. Ekspertevalueringen 2. Konsortiets respons på ekspertevalueringen 3. Vitenskapelig plan 4. Implementeringsplan 2026-2028
Fra			
Områdedirektør Eva Falleth			U.off. jfr. offl. § 26 fjerde ledd

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret for Klima og miljø tildeler inntil kr. 750 millioner kroner over en ti-års periode til programmet Polhavet 2050.

Kort bakgrunn Regjeringen annonserte i august 2025 at de tildeler programmet Polhavet 2050 med 18 deltakende institusjoner 1 milliard kroner over ti år. Tildelingen skjer over Forskningsrådets budsjett. Forskningsrådets rolle er å sikre at programmet holder høy vitenskapelig kvalitet. Forskningsrådet har gjennomført ekspertvurdering av programmets vitenskapelige plan 2026-2035 og implementeringsplan 2026-2028. På bakgrunn av ekspertvurderingene og konsortiets revidering av de to nevnte planene fremmer administrasjonen forslag til innstilling for investeringsbeslutning. Innstillingen omfatter kr. 750 mill. kroner som tildeles konsortiet v/Universitetet i Tromsø- Norges arktiske universitet. De resterende kr. 250 mill. vil lyses ut gjennom to utlysninger á kr. 125 mill hver.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Porteføljestyret for Klima og miljø skal i denne saken beslutte endelig tildeling til programmet Polhavet 2050 eller sende saken tilbake til administrasjonen og konsortiet Polhavet 2050 for revidering av de to nevnte planene før saken fremmes på nytt for styret ved en senere anledning.

Hovedpunkter Det ti-årige programmet Polhavet 2050 finansieres med Forskningsrådets eksisterende budsjett med midler fra Kunnskapsdepartementet. En forutsetning for tildeling av 1 milliard fra Forskningsrådet er at konsortiet samlet også bidrar med minimum 1 milliard.

Polhavet 2050 er et tverrfaglig forskningsprogram i Polhavet. Det består av seks forskningstemaer og hvert tema har et antall forskningsoppgaver (tasks).

De 18 institusjonene bak konsortiet Polhavet 2050 har utarbeidet en vitenskapelig plan for 2026-2035 og en mer detaljert implementeringsplan for 2026-2028. Disse ble sendt som søknad til Forskningsrådets rettede utlysning i februar 2026. Planene har vært evaluert av Forskningsrådets oppnevnte internasjonale ekspertpanel. Basert på ekspertpanelets evaluering er de to planene revidert og sendt Forskningsrådet som revidert søknad. Konsortiet har i tillegg utarbeidet et eget dokument som viser hvordan de har håndtert ekspertpanelets evaluering. Dokumentet er forelagt ekspertpanelet. Per 4. juni har vi mottatt tilbakemelding fra fire av fem eksperter som er meget tilfreds med konsortiets respons.



Administrasjonen mener Polhavet 2050 konsortiet har fulgt opp og adressert ekspertpanelets evalueringer på en god måte.

I løpet av programperioden vil Forskningsrådet følge opp Polhavet 2050 i stor grad etter mal for senterordningene. Det legges opp til:

- Årlige fremdriftsrapporter
- Særskilt rapportering
- Årsrapportering
- 3-4 årige implementeringsplaner etter 2028. Disse skal også evalueres av ekspertpaneler
- Midtveisevaluering
- Sluttrapport

Porteføljestyret skal kvalitetssikre at søknadsbehandling og porteføljestyrets behandling av saken er i tråd med utlysningen og Forskningsrådets retningslinjer.

I porteføljestyremøtet vil følgende prosedyre gjennomføres:

- Orientering fra administrasjonen om utlysningen og søknadsbehandlingen
- Vedtak om tildeling av inntil kr. 750 millioner til Polhavet 2050
- Hvis PS mener søknadsbehandlingen har mangler eller ikke er gjennomført tilfredsstillende, fattes eventuelt vedtak om å sende saken tilbake til administrasjonen og Polhavet 2050 konsortiet for ny behandling inkludert revidering av vitenskapelig plan og implementeringsplan

**Forberedelse /
prosess**

Administrasjonen har forberedt saken.

Videre saksgang

Etter porteføljestyrets tildelingsvedtak vil informasjon om bevilgning publiseres på Forskningsrådets hjemmesider. Administrasjonen vil utstede kontrakt så raskt som mulig.



Sak PS KLIMMIL 25/26

Porteføljeanalyse

Sak PS KLIMMIL 25/26

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
PS KLIMMIL	Christina I.M. Abildgaard Tarjei N. Malme	Jon L. Fuglestad, Christian Wexels Riser, Linda Jarrett, Brage Kjeldby, Jonas Enge	1. Porteføljeanalyse 2026
Fra			
Områdedirektør			
Eva Falleth			

ORIENTERINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret tar porteføljeanalysen 2026 til orientering. Administrasjonen tar med seg porteføljestyrets kommentarer og innspill inn i arbeidet med investeringsplanen.

Kort bakgrunn Porteføljeanalysene utarbeides for alle Forskningsrådets porteføljer og brukes som et kunnskapsgrunnlag for investeringsplanene. Porteføljeanalysen har sitt hovedfokus på totalporteføljen, men omtaler også porteføljestyrets fem delporteføljer. Resultatene i porteføljeanalysen skal vurderes opp mot målene i porteføljepanen. Til hvert av målene i porteføljepanen er det utarbeidet et sett med indikatorer. Vurdering av porteføljepanens måloppnåelse er basert på analyse av porteføljens tallmateriale opp mot indikatorene for hvert mål. Indikatorene er obligatoriske for alle porteføljene som har valgt det samme målet. Porteføljepanens måloppnåelse skal vurderes på totalporteføljen. Til slutt en det gjort en oppsummering som er administrasjonens forslag til hvilke momenter porteføljestyret bør ta med seg fra analysen inn i arbeidet med investeringsplanen.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Saken fremmes for at porteføljestyret skal få en oversikt over status og utvikling av Klima- og miljøporteføljen. Saken skal gi styret informasjon om en vurdering av porteføljepanens måloppnåelse.

Hovedpunkter Porteføljeanalysen gir en oversikt over den totale klima- og miljøporteføljen og hvordan den har utviklet seg i perioden 2020-2024.

Analysen er basert på hvordan finansierte prosjekter er merket i Forskningsrådets merkesystem i perioden 2020-2024. Grunnbevilgninger til forskningsinstituttene er ikke inkludert. For eksempel vil et prosjekt om klimaendringer i Arktis merkes 100% både klima og polar og inngår i begge delporteføljene. Et prosjekt kan f.eks. også merkes med en prosentandel klima (f.eks. 20% eller 50%) avhengig av hvor stor andel klimaforskning prosjektet omfatter.

Den totale klima- og miljøporteføljen består av den målrettede porteføljen som er de midlene som PS klima og miljø selv disponerer, investeringer i klima og miljø fra andre porteføljestyre i Forskningsrådet og midler fra EU som er den delen av prosjekter norske institusjoner henter fra EU.

Investeringer fra andre porteføljestyre i klima og miljøporteføljen er mer enn dobbelt så stor som PS klima og miljø sine egne midler, noe som har vært tilfelle i flere år. Tendensen i perioden 2020-2025 er at andelen finansiering fra de andre porteføljestyrene øker.

Investeringer fra EU til porteføljen har økt mer enn tre ganger i perioden 2020-2025 og var i 2025 kr. 947 mill. kroner som er mer enn dobbelt så mye som



porteføljestyrets egne investeringer. EUs bidrag til alle de fem delporteføljene øker og utgjør en stadig større andel av norsk klima- og miljøforskning.

I analysens kapittel 2 vises porteføljens status og utvikling og i kapittel 3 er disse tallene vurdert opp mot indikatorene og målene i porteføljepåplanen.

Porteføljepåplanen skal vurdere oppnåelse av målene i porteføljepåplanen. For å vurdere måloppnåelse har Forskningsrådet utarbeidet et sett med indikatorer til hvert mål. Indikatorene er obligatoriske når et mål er valgt i porteføljepåplanen. Ikke alle indikatorene er like relevante for klima- og miljøporteføljen, men de er inkludert som en helhet i analyse av måloppnåelse. Vi har vurdert indikatorene til hvert mål samlet og ikke separat slik det ble gjort i porteføljepåplanen i fjor.

Måloppnåelse vurderes på totalporteføljen. Gjennom analysen av delporteføljene kan man se likheter og ulikheter mellom delporteføljene og hvordan de bidrar til den totale klima- og miljøporteføljen. Porteføljens fem delporteføljer er dels like hvor matematisk-naturvitenskapelige fag dominerer i fire av fem delporteføljer. Sirkulær økonomi har mer teknologifag enn mat-nat.

Basert på resultatene i kap. 2 vurderer administrasjonen at det er god måloppnåelse for alle tre målene i porteføljepåplanen. Måloppnåelse vurderes da primært ut fra kunnskapsgrunnlaget porteføljens prosjekter produserer. Det er noen indikatorer for enkelte mål som er vanskelig å vurdere og det kan være et stort tidsspenn fra investeringene i prosjekter til man ser resultater, f.eks. både mhp. bibliometri, endrede prosesser og nye produkter.

Porteføljen har stor overvekt av matematisk-naturvitenskapelig fag, noe administrasjonen anser naturlig gitt de fem delporteføljenes fokusområder. Samfunnsvitenskapelige fag har økt særlig innenfor delporteføljene klima, terrestrisk miljø og dels sirkulær økonomi. Det bør imidlertid diskuteres om porteføljens balanse mellom de ulike fagområdene er slik man ønsker.

EU bidrar i stadig større grad til porteføljen samt at andre av Forskningsrådets porteføljestyre bidrar med mer enn det dobbelte av PS egne investeringer. Porteføljestyret bør da diskutere nærmere hvordan porteføljestyrets egne investeringer overlapper eller komplementerer annen finansiering.

- Porteføljestyret bes diskutere resultatene i analysen opp mot porteføljepåplanens måloppnåelse
- Vurder om administrasjonen for neste års analyse skal lage en case som ser nærmere på forholdet EU-Forskningsrådet om finansiering av Klima- og miljøporteføljen

**Forberedelse /
prosess**

Saken er utviklet av administrasjonen som del av underlaget til møtet

Videre saksgang

Administrasjonen vil på bakgrunn av kommentarer fra porteføljestyret ferdigstille og offentliggjøre porteføljepåplanen for 2026.



Porteføljeanalyse 2026

Klima og miljø



1. Om porteføljeanalysen og tallgrunnlaget	3
2. Status og utvikling av porteføljen	4
2.1 Om porteføljekområdet klima og miljø	4
2.2 Om porteføljen Klima og miljø	5
2.2.1 Porteføljens profil	10
2.2.1.1 Delportefølje Klima	22
2.2.1.2 Delportefølje marint naturmangfold og miljø	24
2.2.1.3 Delportefølje Polar	26
2.2.1.4 Delportefølje Sirkulær økonomi	28
2.2.1.5 Delportefølje Terrestrisk naturmangfold og miljø	30
3. Vurdering av måloppnåelse	32
3.1 Mål 1: Porteføljen skal styrke evnen til bærekraftig omstilling i offentlig sektor, næringsliv og i samfunnet	32
3.2 Mål 2: Porteføljen skal bidra til fornyelse og økt kvalitet i klima- og miljøforskningen	33
3.3 Mål 3: Kunnskap, funn og resultater skal deles og tas i bruk	35
4. Oppsummering og anbefalinger	37

Innhold

Viktig informasjon om 2024-tallene

Overgangen fra nettobudsjettering til bruttobudsjettering 1. januar 2025 medførte, på grunn av regnskapstekniske forhold, at utbetalinger i 2024 er lavere enn tidligere år og derfor ikke sammenlignbare med de andre årene. Nedgangen gjenspeiler ikke en nedgang i aktivitetsnivået i Forskningsrådets portefølje. 2024 er derfor et unntaksår i tidsserien. For 2025 er det mest naturlig å sammenligne med 2023 og bakover i tid. I analysen gjelder dette Forskningsrådets finansiering og ikke finansiering gjennom EU.



1. Om porteføljeanalysen og tallgrunnlaget

Porteføljeanalysen er utarbeidet av administrasjonen. Den legges frem for porteføljestyrene som et strategisk kunnskapsgrunnlag blant annet for investeringsplanen. Analysen skal ikke vedtas av porteføljestyret, men tas til orientering.

Analysen baserer seg på data registrert t.o.m. 2025 i Forskningsrådets merkesystem, og er gjort på Forskningsrådets totale portefølje av prosjekter innenfor Porteføljestyret for klima og miljø sitt ansvarsområde. Noen tall i rapporten omfatter kun investeringer gjort av PS klima og miljø, ikke investeringer gjort av andre porteføljestyre eller EU. Rapporten inneholder en oversikt over de fem delporteføljene og deres bidrag til totalporteføljen for å gi en bedre oversikt over komponentene i totalporteføljen. Porteføljens måloppnåelse vurderes på totalporteføljen. Enkelte delporteføljer har en større andel i enkelte indikatorer og bidrar dermed i stor grad til totalporteføljens måloppnåelse for enkelte mål.

Klima- og miljøporteføljen deles inn i fem delporteføljer; Klima, Marint naturmangfold og miljø, Polar, Sirkulær økonomi og Terrestrisk naturmangfold og miljø.

Porteføljen inkluderer alle Forskningsrådsfinansierte prosjekter og EU-prosjekter med norsk deltakelse som helt eller delvis er merket med klima, polar, marint, terrestrisk miljø eller sirkulær økonomi i Forskningsrådets merkesystem.

Ett og samme prosjekt kan inngå helt eller delvis i flere delporteføljer avhengig av hvordan prosjektet er merket. Eksempelvis vil et klimaprojekt i polare områder merkes med både 100% klima og 100% polar og regnes med i begge delporteføljene. Andre prosjekter kan eksempelvis merkes 100% for en delportefølje og 50% for en annen delportefølje.

Prosjektene i porteføljen kan være finansiert av porteføljestyret selv, av andre porteføljestyre i Forskningsrådet eller av EU. Finansiering fra Forskningsrådet vises i statistikken som merket andel av årlig disponibelt budsjett, dvs. at når et prosjekt f.eks. merkes med 20% «Klima» vil 20% av prosjektets budsjett det enkelte år registreres i klima- og miljøporteføljen., EU-tallene viser merket andel av årlig kontraktsbeløp for norske deltakere. Grunnbevilgning til forskningsinstituttene er ikke inkludert i tallene.

Porteføljeanalysen omfatter en beskrivelse av totalporteføljen og delporteføljene og så langt som mulig en analyse av tallene. Porteføljeanalysen vurderer måloppnåelse for totalporteføljen, men omtaler også delporteføljene slik at man kan se likheter og ulikheter mellom delporteføljene.

2024-tallene er basert på 10 måneders investeringer og ikke 12 måneder som de andre årene. I alle figurer viser 2024 en dupp, men den er altså ikke reell. Det er derfor best å vurdere 2025 tallene mot 2023 og tidligere år.

Tallene for de ulike årene i analysen er ikke prisjustert.



2. Status og utvikling av porteføljen

I dette kapittelet presenteres tallmaterialet som beskriver porteføljen for klima og miljø best mulig. Det er tall for perioden 2020-2025 og som dermed kan vurderes hvilken vei trenden går. Tallene i dette kapittelet brukes som grunnlag for å vurdere porteføljens måloppnåelse (kap. 3).

2.1 Om porteføljeområdet klima og miljø

Porteføljen for klima og miljø omfatter fagområder som har stor nasjonal og internasjonal oppmerksomhet og relevans. De fem delporteføljene omfatter miljøperspektiver med tungt innslag av naturvitenskapelig forskning, men som også har betydelig innslag av blant annet samfunnsvitenskapelig og teknologiforskning. Resultater fra forskningen som utføres med finansiering fra porteføljen handler om forutsetningene for et mer bærekraftig samfunn og hvordan utviklingen i klima og miljø påvirker dagens samfunn innenfor blant annet infrastruktur, matsikkerhet, beredskap og geopolittikk.

Klimaforskningen har gjennom mange år fått stor nasjonal og internasjonal oppmerksomhet, og ses i økende grad i sammenheng med natur- og miljøkrisen. Parallelt har økende geopolitisk uro og andre samtidige kriser bidratt til å forskyve noe av den politiske og samfunnsmessige oppmerksomheten bort fra klimaområdet. Klimaendringenes omfang og konsekvenser øker likevel behovet for både klimatilpasning og samfunnsomstilling, i tillegg til å redusere utslipp, og klimaforskning er slik sett fremdeles sentralt. Gjennom Parisavtalen har signaturlandene forpliktet seg til å begrense den globale oppvarmingen til godt under 2 grader, og helst ned mot 1,5 grader sammenlignet med førindustrielt nivå. Norske myndigheter har som målsetting å redusere klimagassutslippene med minst 55 % innen 2030, og minst 70–75 % innen 2035, med 1990 som utgangspunkt. Klimatilpasning løftes frem som et viktig punkt og regjeringen arbeider for bedre og mer helhetlige vurderinger av klimaeffekter i viktige politiske beslutninger for samfunnet. Norge har internasjonalt anerkjente klimaforskningsmiljøer som bidrar aktivt til FNs klimapanel og internasjonal klimavitenskap. Norske forskningsmiljøer spiller en avgjørende rolle i å utvikle kunnskapsgrunnlaget for politikkutforming, og gir beslutningstakere og samfunnet tilgang til pålitelig og oppdatert informasjon om klimaendringer og tiltak.

Norge en stor hav- og kystnasjon, har Europas lengste kystlinje, og verdens nest lengste etter Canada. Norge forvalter havområder som er syv ganger større enn vårt landareal. Havet er, og har alltid vært, svært viktig for Norge og norsk verdiskaping. Derfor satser Norge sterkt på havforskning og ifølge Global Ocean Science Report 2020 (GOSR2020) topper Norge listen over antall havforskere, vektet mot folketall. Vitenskapelige artikler med norske bidrag, knyttet til havforskning siteres mer enn gjennomsnittet og på linje med land som USA, Canada, Australia og UK (GOSR2020). Norge er å regne som en stormakt innen marin forskning, innovasjon og havforvaltning og norske forskningsinstitusjoner hevder seg meget godt i konkurransen om forskningsmidler fra EUs rammeprogram.

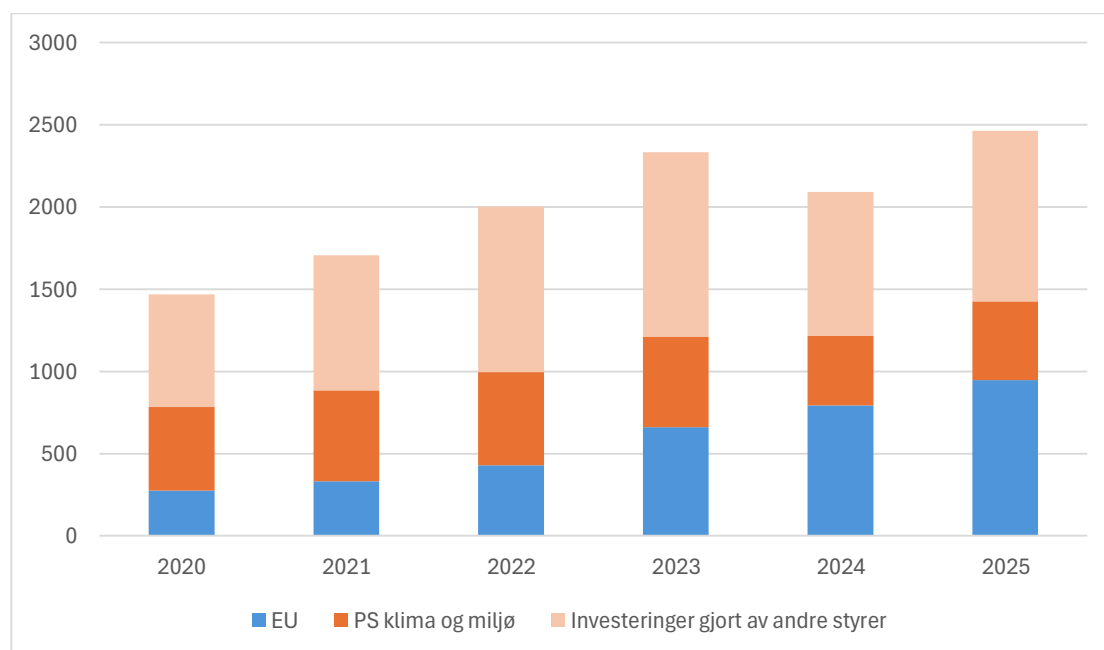
Norge er også en polarnasjon med territorier i Arktis og territoriell krav i Antarktis. Norge er en av de største nasjonene på polarforskning med 794 årsverk i 2022 ([SSB 2024/30](#)) og opp mot 2000 polarforskere. Mer enn 90% av norske årsverk og forskningsmidler brukes i Arktis. Mens den totale norske forskningen bidrar til under en prosent av verdens totale forskning, bidro Norge med 5,2% av verdens polare kunnskapsproduksjon i perioden 2019-2022, noe som gjør Norge til det syvende største landet på polarforskning (NIFU 2024-12). Innenfor norsk polarforskning dominerer matematisk-naturvitenskapelige fag og omtrent en tredel er marinbiologisk forskning. Svalbard er prioritert i norsk arktisk forskning og er en viktig norsk plattform for internasjonal polarforskning. De siste årene har Arktis fått økt oppmerksomhet grunnet den geopolitiske situasjonen og sikkerhet og beredskap i Arktis har fått økt oppmerksomhet.



Sirkulær økonomi er et tema som har kommet stadig høyere på dagsorden de siste årene. EU lanserte sin andre handlingsplan for sirkulær økonomi i 2020 og det kommer stadig nytt regelverk som oppfølging av den. Norge fikk sin nasjonale strategi i 2021, en handlingsplan i 2024 og Samfunnsoppdrag for sirkulær økonomi er i gang fra vinteren 2026. Den politiske oppmerksomheten om temaet har vært sterkt økende de siste årene. Forskning og innovasjon for sirkulær økonomi inkluderer både forskningsorganisasjoner, næringsliv, offentlig sektor og det sivile samfunn.

Norge har internasjonalt anerkjente forskere og forskningsmiljøer innenfor terrestrisk miljø. Forskere fra Norge gjør det sterkt i konkurransen innenfor EUs forskningssatsinger og bidrar vesentlig i de globale science-policypanelene Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) og Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES - Naturpanelet). Forskningsrådet har i 2026 tildelt midler til fire forskningssentre for bærekraftig areal- og naturbruk, mens utlysningsserien *Arealer under press* (2020-2025) er avsluttet med 76 prosjekter totalt som resultat. Den terrestriske miljøforskningen i Forskningsrådet bidrar vesentlig til oppfyllelse av flere av Langtidsplanens og Forskningsrådets mål, ikke minst målet om å ta forskningen i bruk.

2.2 Om porteføljen Klima og miljø



Figur 1. Finansiering av den totale klima- og miljøporteføljen 2020-2025 fra Forskningsrådet og EU.

Figur 1 viser investeringene i klima- og miljøporteføljen 2020-2025. Forskningsrådets tall er fordelt på investeringer gjort av porteføljestyret (PS) for klima og miljø og andre porteføljestyre i Forskningsrådet.

EU-tallene representerer hvor mye midler norske forskningsorganisasjoner henter inn fra EU-programmene og som i Forskningsrådets merkesystem knyttes til Klima- og miljøporteføljen. Midlene som PS Klima og miljø selv rår over gjennom investeringsplanen er midler som brukes til forskningstemaer innenfor de fem delporteføljene. Andre porteføljestyres investeringer i klima- og miljøporteføljen er når disse porteføljestyrene gir prosjektfinansiering til temaområder innenfor klima- og miljøporteføljen.



Norge er med i mange samfinansierte partnerskap under Horisont Europa (HEU) med relevans for porteføljen Klima og miljø. Norske forskeres deltakelse i felleseuropeiske samarbeidsprosjekter under partnerskapene bidrar til europeisk nettverk og til å kvalifisere norske forskere for videre prosjektsøking under HEU. Partnerskapet Biodiversa+ utfyller porteføljens utlysninger både innenfor marint og terrestrisk naturmangfold. Spesielt innenfor den landbaserte miljøforskningen, hvor en vesentlig andel av innsatsen har gått til tverrgående og brede utlysninger på samfunnsutfordringer, gir Biodiversa+ rom for noe mer grunnleggende forskning.

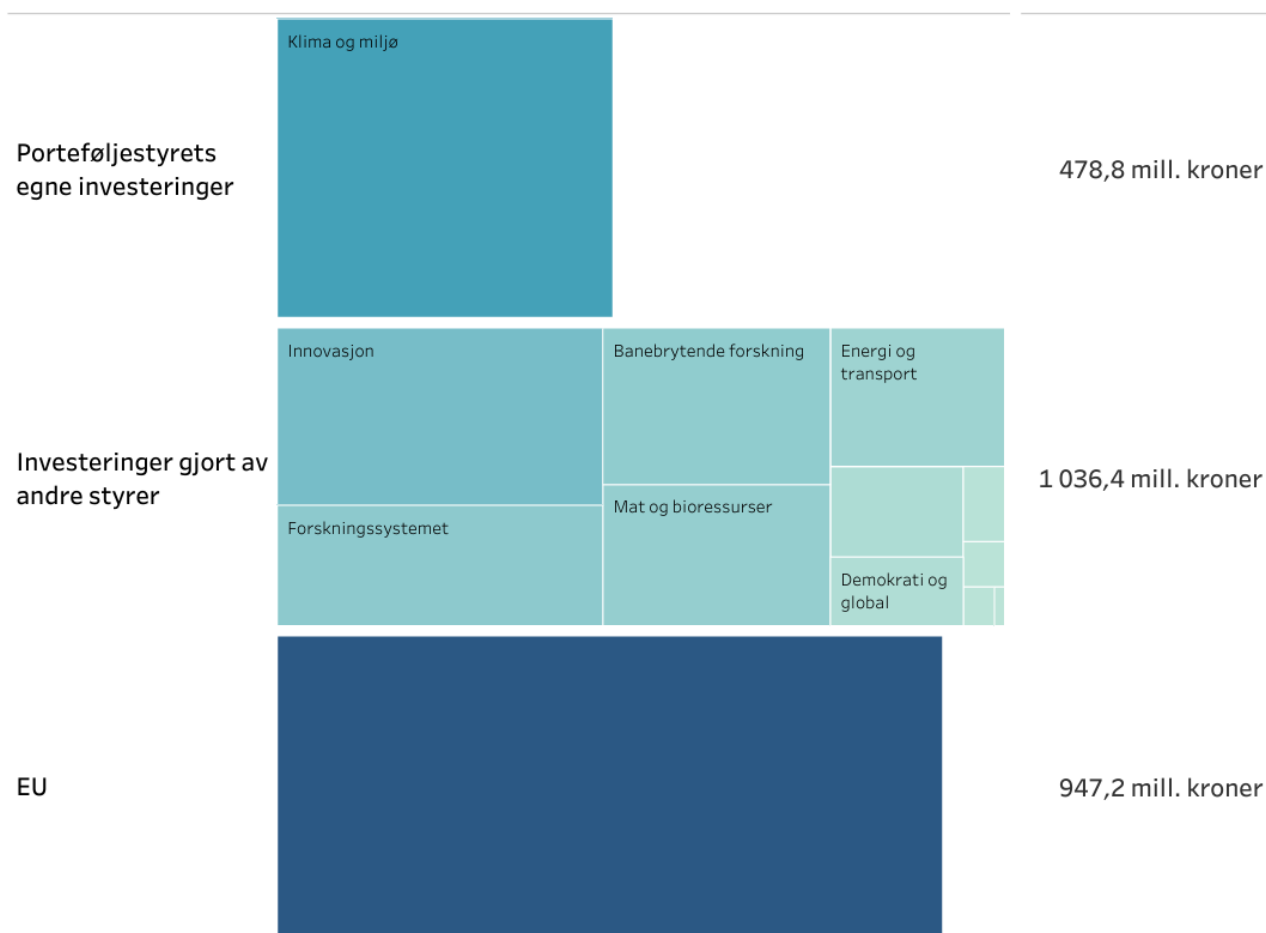
Flere departementer bidrar til finansieringen av klima- og miljøporteføljen. Den målrettede klima- og miljøporteføljen, dvs. midlene som porteføljestyret for klima og miljø selv disponerer, kommer hovedsakelig fra Klima- og miljødepartementet (KLD), Kunnskapsdepartementet (KD) og Nærings- og fiskeridepartementet (NFD). Energidepartementet bidrar årlig med øremerkede midler gjennom tildelingsbrevet til forskningsrådet til et helhetlig og langsiktig overvåkings- og kartleggingsprogram for norske sjøfugler (SEAPOPOP/ Sea track). I tillegg bidrar Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL) og Forskningsmidler over jordbruksavtalen (JA) med noe midler.

Midlene fra KLD, KD og NFD fordeles på de ulike fagområdene i porteføljen. Midler fra KD og KLD anvendes til forskning innenfor klima, terrestrisk miljø, polar, sirkulær økonomi og marine miljø. Dette inkluderer blant annet forskning knyttet til klima, biomangfold og forurensningsproblematikk. Midler fra NFD anvendes til forskning som fremmer rent og rikt hav.

Gjennom hele perioden 2020-2025 er investeringer gjort av andre porteføljestyre større enn PS klima og miljø sine egne investeringer. Av Forskningsrådets investeringer står PS klima og miljø sine egne investeringer for en stadig mindre andel av porteføljen. Andelen har sunket jevnt fra 74% av Forskningsrådets investeringer i 2020 til 46% i 2025. Når vi også inkluderer investeringer fra EU, står PS klima og miljø for i underkant av 20% av porteføljens totale investeringer i 2025.

Investeringer fra EU utgjør en stadig større andel av klima- og miljøporteføljen. I 2020 stod EU for 18% av investeringene i klima- og miljøporteføljen. I 2025 var andelen økt til 38%. Investeringene fra EU var i 2025 mer enn dobbelt så store som PS klima og miljø sine egne investeringer, se figur 2.

EU finansierte prosjekters bidrag til porteføljen viser seg også ved at den EU finansierte andelen øker i samtlige delporporteføljer.



Figur 2. Finansiering av klima- og miljøporteføljen i 2025 fordelt mellom investeringer gjort av PS klima og miljø, investeringer gjort av andre porteføljestyre og EU.

Den samlede innsatsen i porteføljen for klima- og miljø i 2025 var 2462 millioner kroner. Til sammenligning var den totale innsatsen fra Forskningsrådet og EU 12,2 milliarder kroner ekskludert grunnbevilgninger på 2,2 milliarder.

Figur 2 er en mer detaljert fremstilling av 2025-søylene i figur 1 og viser hvilke andre porteføljestyre som bidrar mest til PS klima og miljøporteføljen. Som tidligere år er det de fire porteføljene for Innovasjon, Mat og bioressurser, Banebrytende forskning og Forskningssystemet som bidrar mest. Forholdet mellom dem kan variere noe fra år til år.

Fra Innovasjon kommer det største bidraget til klima- og miljøporteføljen fra prosjekter med finansiering gjennom Grønn plattform, Innovasjonsprosjekter i næringslivet innenfor temaet industri og tjenestenæringer og Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI).

Fra Mat og bioressurser er bidraget hovedsakelig fra tematiske utlysninger om matsystem, bioressurser og bioøkonomi, både blått (marint) og grønt (terrestrisk). Bidraget er klart størst til delporteføljene Marint og Sirkulær økonomi, men også i betydelig grad til delporteføljene Klima og Terrestrisk.

Fra Banebrytende forskning er bidraget nesten utelukkende prosjekter innenfor Fri prosjektstøtte (FRIPRO). Gjennom FRIPRO finansierer Forskningsrådet grunnleggende, fremragende forskning. Det er mange sterke forskningsmiljøer nasjonalt innenfor tematikk som faller inn under klima- og



miljøporteføljen, og følgelig også et betydelig tilfang av prosjekter med denne tematikken som får støtte gjennom FRIPRO.

I 2025 var bidraget fra Forskningssystemet i hovedsak midler til forskningsinfrastruktur og det kan variere mye fra år til år. Finansiering av infrastruktur dreier seg om store midler og tildeling til ett prosjekt kan være opptil 200 mill. kroner. Selv om ikke alle midlene utbetales ett år, vil likevel tildeling til store infrastrukturer gi seg markant utslag på investeringer i klima- og miljøporteføljen. Forskningsinfrastruktur for fagområdene i klima- og miljøporteføljen kan blant annet være måleinstrumenter og datakraft for modellberegninger f.eks. innenfor klimaforskningen, observasjonsbøyer, droner og annen infrastruktur med høye kostnader.

Fra Energi og transport er bidraget hovedsakelig fra tematiske utlysninger på energirelaterte problemstillinger og fra Forskningssentre for miljøvennlig energi (FME). Energiforskningen bidrar i størst grad til delportefølje Klima, men også i betydelig grad til delporteføljene Marint og Terrestrisk, og i litt mindre grad til Sirkulær økonomi.

Grenseflater mot andre porteføljer

Tabell 1. Antall prosjekter og budsjett klima og miljøporteføljen har felles med andre porteføljer i 2025.

	Disp. budsjett	Ant. prosjekter
Forskingssystemet	2 433	1239
Innovasjon	1 693	852
Banebrytende forskning	1030	525
Muliggjørende teknologier	971	472
Mat og bioressurser	876	454
Energi og transport	810	384
Demokrati og global utvikling	196	161
Helse	116	90
Velferd og utdanning	109	92
Samisk samfunn og kultur	24	25

Tabell 1 viser grenseflatene klima- og miljøporteføljen har mot de andre porteføljene i Forskningsrådet. I hele perioden 2020-2025 er det størst grenseflater mot *Forsyningssystemet*, *Innovasjon*, *Banebrytende forskning* og *Muliggjørende teknologier*. Det betydelig økt overlapp mellom Klima- og miljøporteføljen og alle andre porteføljer i perioden. Unntaket er med Banebrytende forskning der det er liten økning. For de porteføljene det er relativt liten overlapp med, er det dels mer enn doblet felles budsjett. F.eks. er felles disponibelt budsjett med *Helse* økt fra 37 mill. i 2020 til 116 mill. i 2025.

I perioden er det minst økt felles budsjett og minst økning i antall prosjekter med *Banebrytende forskning*. Økningen i budsjett er på under 20% og antall prosjekter har kun økt med 16 (509-525). Banebrytende er likevel en av de porteføljene klima og miljø har størst overlapp med. Det er også en svært beskjeden økning i perioden med *Samisk kultur og samfunn*. Samisk er en liten portefølje med få midler, men det er fagområder som blant annet klima, kulturminner og terrestrisk som har interesse for begge porteføljer.

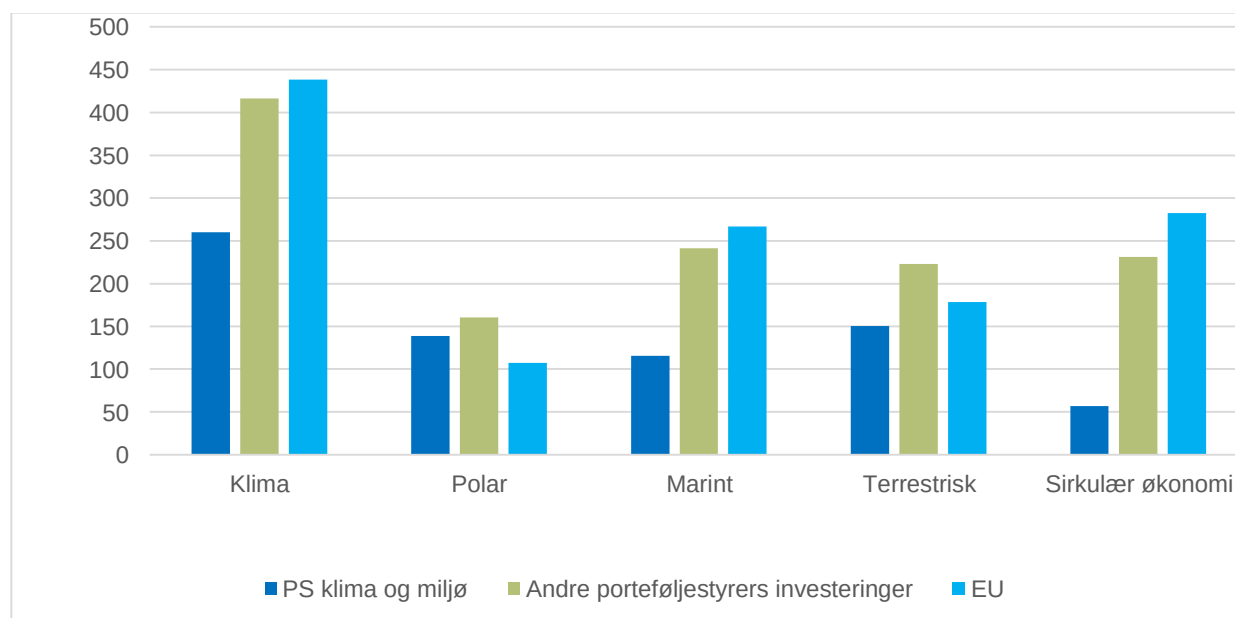
Det er ingen åpenbare årsaker til den relativt beskjedne økningen mellom *Klima og Miljø* og *Banebrytende forskning* og *Samisk*.



Det er delportefølje klima som har størst grenseflate mot Forskningssystemet. Marint, terrestrisk og sirkulær økonomi har ganske lik grenseflate mot Forskningssystemet. Delportefølje Polar har minst grenseflate mot Forskningssystemet. I perioden 2020-2025 er det heller ingen økning i grenseflaten Polar-Forskningssystemet, men derimot en marginal nedgang i rene midler, noe som betyr en betydelig nedgang ettersom tallene ikke er prisjustert. Det er litt overraskende gitt tildelinger til polare infrastrukturer i perioden. Vi har ikke oversikt over om det er f.eks. polare infrastrukturprosjekter som er avsluttet i perioden og dermed oppveier nye tildelinger.

Alle de fire andre delporteføljene har i perioden økt disponibelt budsjett med Forskningssystemet.

Også for grenseflaten mot *Innovasjon* er det delportefølje klima som har størst grenseflate, omtrent 65% av disponibelt budsjett i 2025. Deretter er det *Marint naturmangfold og miljø* og *Sirkulær økonomi*.



Figur 3. Delporteføljenes bidrag til klima- og miljøporteføljen i millioner kroner

Figur 3 viser forholdet mellom de fem delporteføljene og deres bidrag til totalporteføljen. Totalsummen for delporteføljene er større enn totalsummen for totalporteføljen, se figur 2 (tree map) og skyldes at en investering kan telles med i to eller flere delporteføljer.

Sammenlignet med 2024 er det ikke store endringer i delporteføljenes bidrag til totalporteføljen. Forholdet mellom delporteføljene er heller ikke vesentlig endret. Forholdet mellom de tre søylene for den enkelte delportefølje er også omtrent lik, men det er økt beløp fra EU for alle delporteføljene. For delportefølje klima er det også et tydelig økt bidrag fra Forskningsrådets andre porteføljestyre.

For den marine delporteføljen utgjør PS Klima og miljø sine egne investeringer om lag 32% av totalporteføljen i Forskningsrådet per 2025. Det betyr at om lag 2/3-deler av investeringene i initieres av andre porteføljestyre enn PS Klima og miljø (se også figur 2). Det er også betydelige investeringer i marin forskning som følge av at norske miljøer henter hjem penger fra EU gjennom deltagelse i EU sine prosjekter. Tall for 2025 viser at EU finansiering nærmer seg de nasjonale investeringene igjennom Forskningsrådet og tilsvarer nå 75% av forskningsrådets totale investeringer i denne delporteføljen..



2.2.1 Porteføljens profil

Oversikten i tabell 2 viser de ulike forskningskategoriene i Forskningsrådets merkesystem som inngår i porteføljen for klima og miljø.

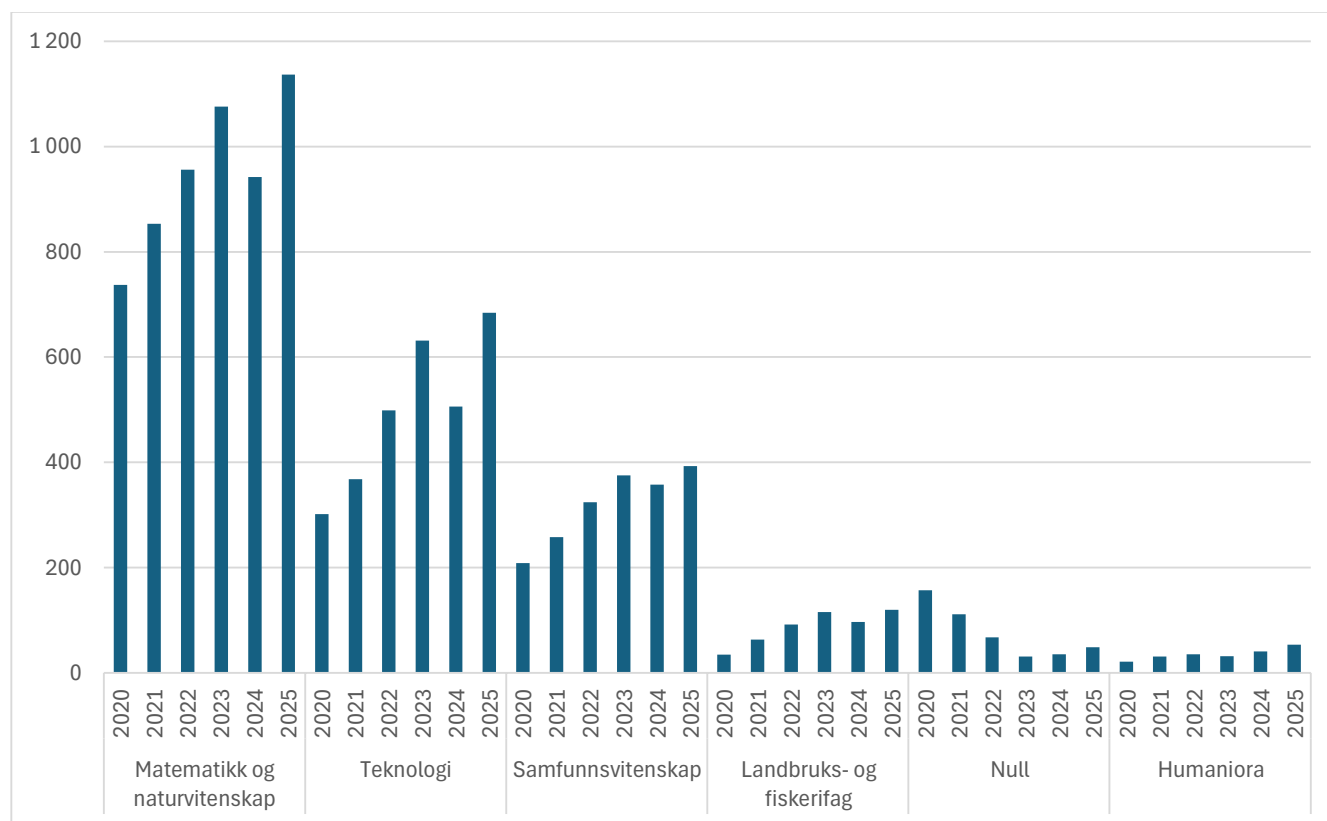
Noen delporteføljer har mange kategorier, som f.eks. klima, mens sirkulær økonomi har én og favner all forskning i den kategorien. Noen av delporteføljene har et bredt spekter av kategorier, f.eks. terrestrisk naturmangfold og miljø dekker både kulturminner og miljøgifter. Delportefølje polar er ikke inndelt tematisk, men geografisk. Temaet «Arktis» dekker derfor kategoriene som inngår i de andre delporteføljene, f.eks. klimasystem, karbonopptak, miljøgifter og kulturminner.

Tabell 2. Kategoriene det er registrert forskning på innenfor hver delportefølje.

Klima	Klimaeffekter og klimatilpasning – Klimasystem og klimaendringer – Globale klimautfordringer – Rammebetingelser og virkemidler for utslippsreduksjon og karbonopptak – Klimatjenester
Polar	Arktis – Antarktis – Svalbard
Marint naturmangfold og miljø	Marint naturmangfold, økosystemer og økosystemtjenester – Marin forurensning inkl. miljøgifter – Marint arealbruk og arealendring – Marin bioteknologi
Terrestrisk naturmangfold og miljø	Terrestrisk naturmangfold, økosystemer og økosystemtjenester – Terrestrisk forurensning inkl. miljøgifter – Terrestrisk arealbruk og arealendring – Kulturminner og kulturmiljøer – Globale miljøutfordringer
Sirkulær økonomi	Sirkulær økonomi

Hvilke(t) fagområde det enkelte prosjekt blir klassifisert som stammer fra fagkoder søkeren selv oppgir i søknaden om prosjektfinansiering. Det er ikke store endringer i forholdet mellom fagområdene fra år til år, verken for totalporteføljen eller delporteføljene. Merk at tallene for 2024 ikke er sammenlignbare med tidligere år. Det ligger ofte i prioriteringene for de ulike budsjettformålene (som gjaldt t.o.m. 2024) hvilke fagområder utlysningene favner.

I tillegg til hvilke tematiske utlysninger som legges ut, er det nødvendig å se nærmere på hvilke prosjekter som får finansiering fra den enkelte utlysning før vi kan detaljert analysere endringer i porteføljens sammensetning. De tematiske utlysningene er ofte brede slik at flere fagområder og disipliner kan søke og få finansiering. I *Banebrytende forskning* er det ikke føringer for hvilke temaer søknadene skal fokusere på og dermed kan bidraget til fagområder og fagdisipliner til klima- og miljøporteføljen endre seg fra år til år.



Figur 4. Forholdet mellom de ulike fagområdene og utvikling 2020-2025. Alle investeringer Forskningsrådet og EU. «Null» betyr prosjekter som ikke er merket med fag.

Matematikk og naturvitenskap dominerer i totalporteføljen slik det har vært gjennom flere år. Som tidligere er geofag og zoologiske og botaniske fag de dominerende i porteføljen. Det er ingen vesentlig forskjell mellom UoH sektoren og instituttsektoren i hvilke fagdisipliner de forsker mest på.

Ser vi mer detaljert bak søylene for matematikk og naturvitenskap på tall som ikke vises i figur 4, er basale biofag og zoologiske og botaniske fag samlet omtrent like store som geofag. Forholdet mellom geofag og biologiske fag, og de andre disiplinene innenfor mat-nat, har vært relativt stabilt i perioden 2020-2025, noe som tyder på at det ikke har vært foretatt store, spesifikke prioriteringer eller føringer i utlysningene i denne perioden.

Delportefølje sirkulær økonomi er den som i stor grad bidrar til totalporteføljens omfang av teknologifag. I fagområdet teknologi var materialteknologi i 2025 fortsatt den største disiplinen. Av teknologifagene er det marin teknologi og materialteknologi som har den prosentvis største økningen i perioden 2020-2025. Investeringer i marin teknologi i perioden har økt fra ca kr. 13 mill. i 2020 til kr. 108 mill i 2025. Tilsvarende har det vært en økning for materialteknologi fra ca kr. 35 mill. i 2020 til kr. 155 mill i 2025. Innenfor forskning på materialteknologi står næringsliv for en stor andel og deretter instituttsektoren. UoH sektoren har et relativt mindre forskningsbidrag i disse disiplinene. I teknologifagene i porteføljen er det særlig hvor næringsliv relativt store. Næringsliv har e mye mindre andel av investeringene innenfor matematisk-naturvitenskapelige fag og samfunnsfag. Nanoteknologi utgjør en svært liten andel av porteføljen..

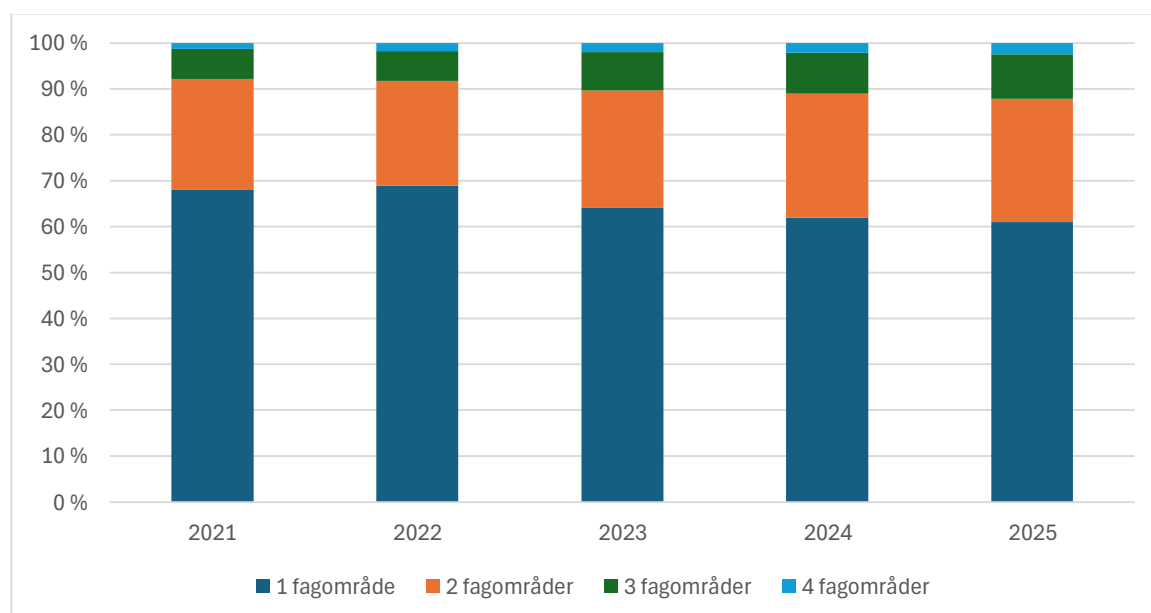
Samfunnsvitenskapene utgjør en relativt mye større andel av delporteføljene klima og terrestrisk enn de tre andre delporteføljene, se figurene for fagområder under hver delportefølje. Det er heller ikke her særlige endringer fra i fjor og tverrfaglig samfunnsvitenskap har den største andelen. Økonomi og



statsvitenskap har også en god andel av porteføljens samfunnsvitenskap. Rettsvitenskap derimot utgjør ganske lite av porteføljens samfunnsvitenskapelige forskning og mottok i 2025 noe over kr. 6 mill.

Figur 4 viser at humaniorafagene utgjør over tid en svært liten andel av klima- og miljøporteføljen. Arkeologi og kulturvitenskap er de to fagdisiplinene som utgjør det aller meste av investeringene i humaniora og det ser ut til å være ett-to prosjekter som er tildelt UoH sektoren (ca 11-13 mill i 2024 og 2025)

Tverrfaglighet



Figur 5. Tverrfaglighet i den totale porteføljen. Prosentvis fordeling mellom antall fagområder. Alle prosjekter merket 100% klima og miljø.

Figur 5 viser den prosentvise andelen av prosjekter med 1-4 fagområder for den totale klima- og miljøporteføljen, altså alle Forskningsrådets og EU-investeringer. Oversikten viser de prosjektene som er merket 100% innenfor klima og miljø. Andelen tverrfaglige prosjekter øker noe, men det er ikke en markert økt andel tverrfaglige prosjekter i perioden 2020-2025. I 2020 hadde 68% av prosjektene kun ett fagområde, i 2025 var andelen sunket til 61%. Antallet prosjekter i perioden er relativt stabilt mellom 800-900 aktive prosjekter.

Andelen prosjekter med to fagområder er endret fra 24% i 2020 til nærmere 27% i 2025. Det er relativt mange færre prosjekter som omfatter tre eller fire fagområder enn antall prosjekter som har to fagområder. Prosentvis økning av antall prosjekter med fire fagområder er stor, men det er i 2025 kun 21 av 838 prosjekter som omfatter fire fagområder. Det er 81 prosjekter som er merket med tre fagområder.



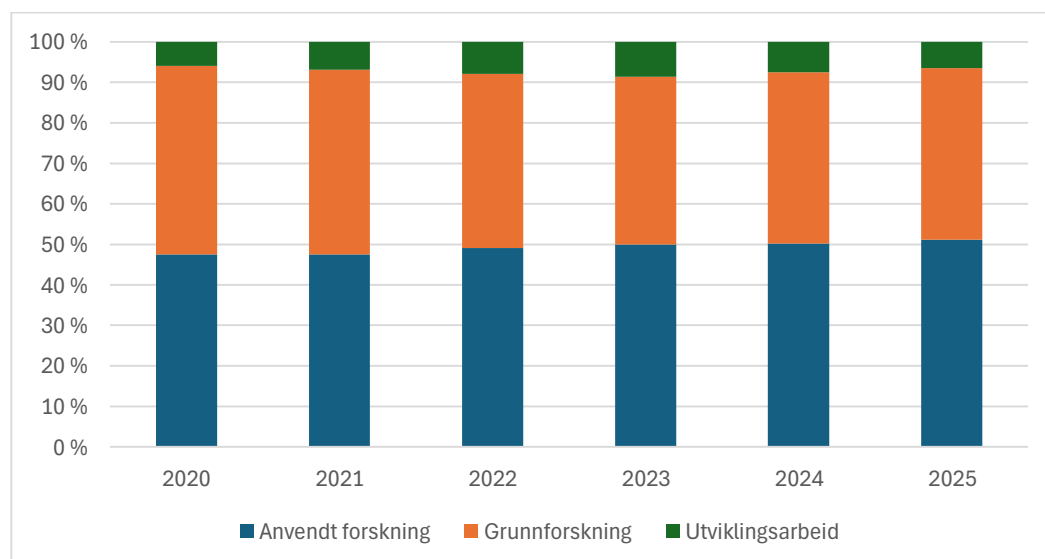
Tverrsektorielt samarbeide

Tabell 2. Tabellen viser antall prosjekter i 2025 merket 100% Klima og miljø med samarbeid mellom sektorer. Alle Forskningsrådets investeringer. Ikke inkludert EU.

		Instituttsektor	Næringsliv	Offentlig sektor	ukjent	UoH-sektor	Øvrige
Helseforetak						2	
Instituttsektor		153	44	13	4	139	2
Næringsliv		81	38	6		58	
Offentlig sektor		59	7	11	1	37	
ukjent		37	9	2	1	29	
UoH-sektor	1	164	23	13	3	104	9
Utlandet	1	156	13	1		147	
Øvrige		52	3	3	1	37	1

Ser vi f.eks. på kolonnen for instituttsektoren viser den at instituttsektoren har samarbeid med minst én partner fra UoH-sektor i 164 prosjekter. Videre har sektoren samarbeid med minst én utenlandsk partner i 156 prosjekter. Kombinasjonen Instituttsektor kolonne og Instituttsektor rad, viser at sektoren er prosjektansvarlig i 153 prosjekter hvor det er minst én samarbeidspartner fra instituttsektoren. Tilsvarende kan man lese ut fra kolonnen for UoH sektoren. UoH sektoren har samarbeid med minst én utenlandsk partner i 147 prosjekter.

Forskningsart



Figur 6. Fordeling mellom forskningsartene i totalporteføljen. Inkluderer Forskningsrådets og EU investeringer. Prosjekter merket 100% klima og miljø



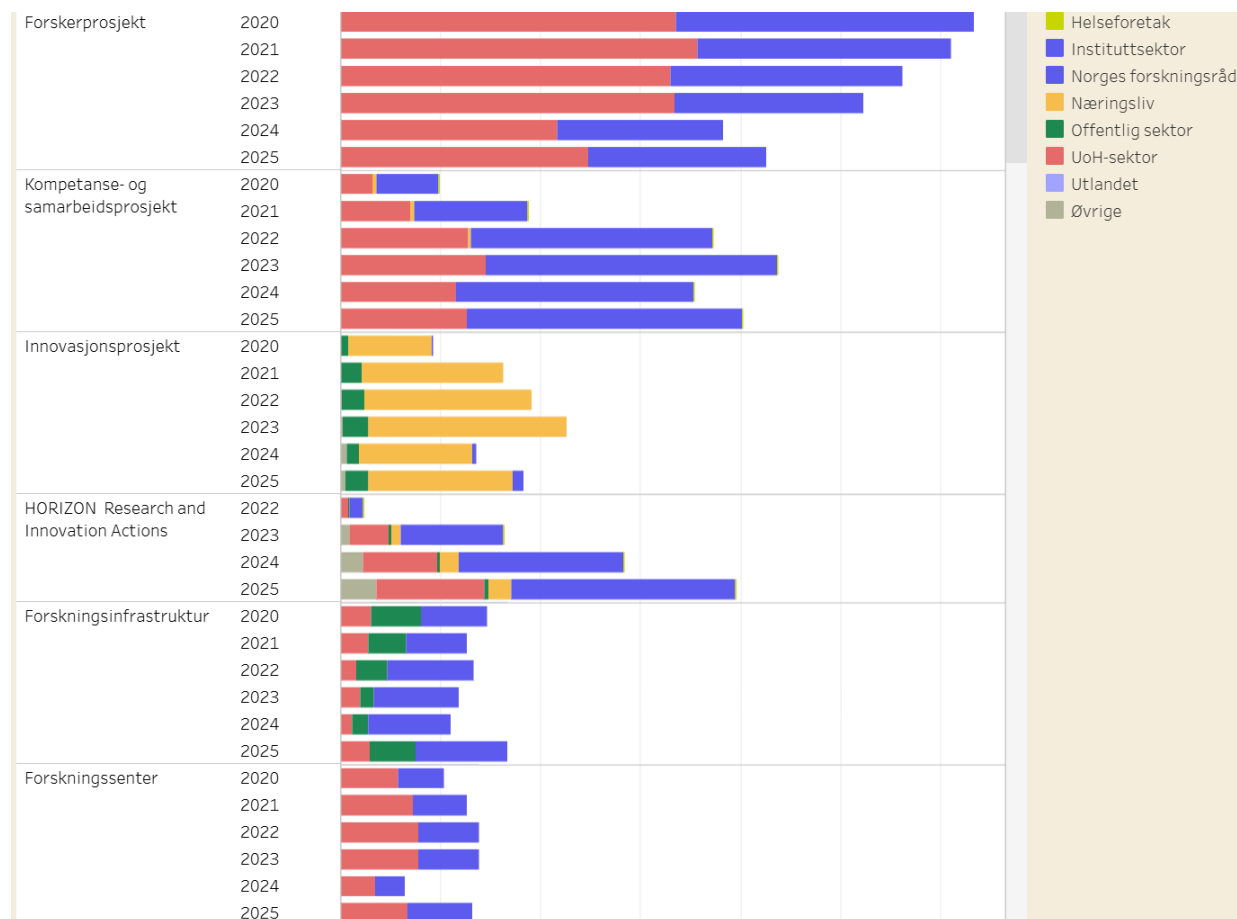
Klima- og miljøporteføljen domineres av anvendt forskning og grunnforskning. Det er svært lite finansiering av utviklingsarbeid i porteføljen. Det relativt konstant forhold mellom de to forskningsartene i perioden. For 2025 var 51% anvendt forskning, 42% grunnforskning og noe over 6% utviklingsarbeid.

Tabell 3. Prosentvis fordeling per forskningsart og delportefølje for 2025 samt investering per delportefølje. Prosjekter merket 100% klima og miljø.

Delportefølje	Anvendt forskning	Grunnforskning	Utviklingsarbeid	Samlet investering (mill. kr)
Klima	38	57	5	849
Marint	52	42	6	477
Polar	25	73	2	325
Sirkulær økonomi	74	16	10	429
Terrestrisk	57	37	6	372

Tabellen viser det prosentvise forholdet mellom de tre forskningsartene for hver delportefølje. Forholdet er omtrent likt siden 2020 og uten store endringer. Sirkulær økonomi er den av delporteføljen som har klart størst andel anvendt forskning og den har også en større andel utviklingsarbeid enn de andre delporteføljene. På den andre siden har delportefølje polar en stor andel grunnforskning og klart minst anvendt forskning av delporteføljene. Gitt polarporteføljens geografiske avgrensning er det et naturlig forholdstall. Prosjekter som er anvendt forskning i delportefølje polar er ofte Svalbardforskning der lokalstyre, næringsinteresser eller miljøforvaltning er inkludert. Delportefølje klima har også betydelig mest grunnforskning blant porteføljens prosjekter som er merket 100% klima og miljø. I den delporteføljen er det siden 2020 en forholdsvis jevn stigning i investeringer for grunnforskning. For anvendt forskning var det noe nedgang 2020-2023 med en økning for 2025. At klimaporteføljen har mest grunnforskning kommer i hovedsak av at Forskerprosjekt og forskningsinfrastruktur er de dominerende søknadstypene, både historisk og i 2025

Søknadstyper



Figur 7. Samlet innsats per de største søknadstypene. Fordeling på sektorene per søknadstype.

Figuren over viser utviklingen for de ulike søknadstypene og hvilke sektorer som får bevilgning fra dem. Merk at alle prosjekter i sin helhet blir kategorisert til sektoren den prosjektansvarlige organisasjonen tilhører. Det betyr for eksempel at et Kompetanse- og samarbeidsprosjekt (KSP) som blir ledet av et forskningsinstitutt og som har partnere fra næringsliv og offentlig sektor, i sin helhet blir kategorisert som instituttsektor.

Man ser at UoH og instituttsektoren dominerer for de fleste søknadstypene og særlig for de to største; Forskerprosjekt og kompetanse- og samarbeidsprosjekt. I innovasjonsprosjekter er det næringsliv som mottar de fleste bevilgninger og der mottar også offentlig sektor en del midler slik de også gjør i infrastrukturprosjekter. Figuren viser at gjennom hele perioden mottar UoH sektoren mest midler fra forskerprosjekt og de mottar mer enn instituttsektoren, Motsatt er det for kompetanse- og samarbeidsprosjekt der instituttsektoren mottar mest midler og mer enn UoH sektoren.

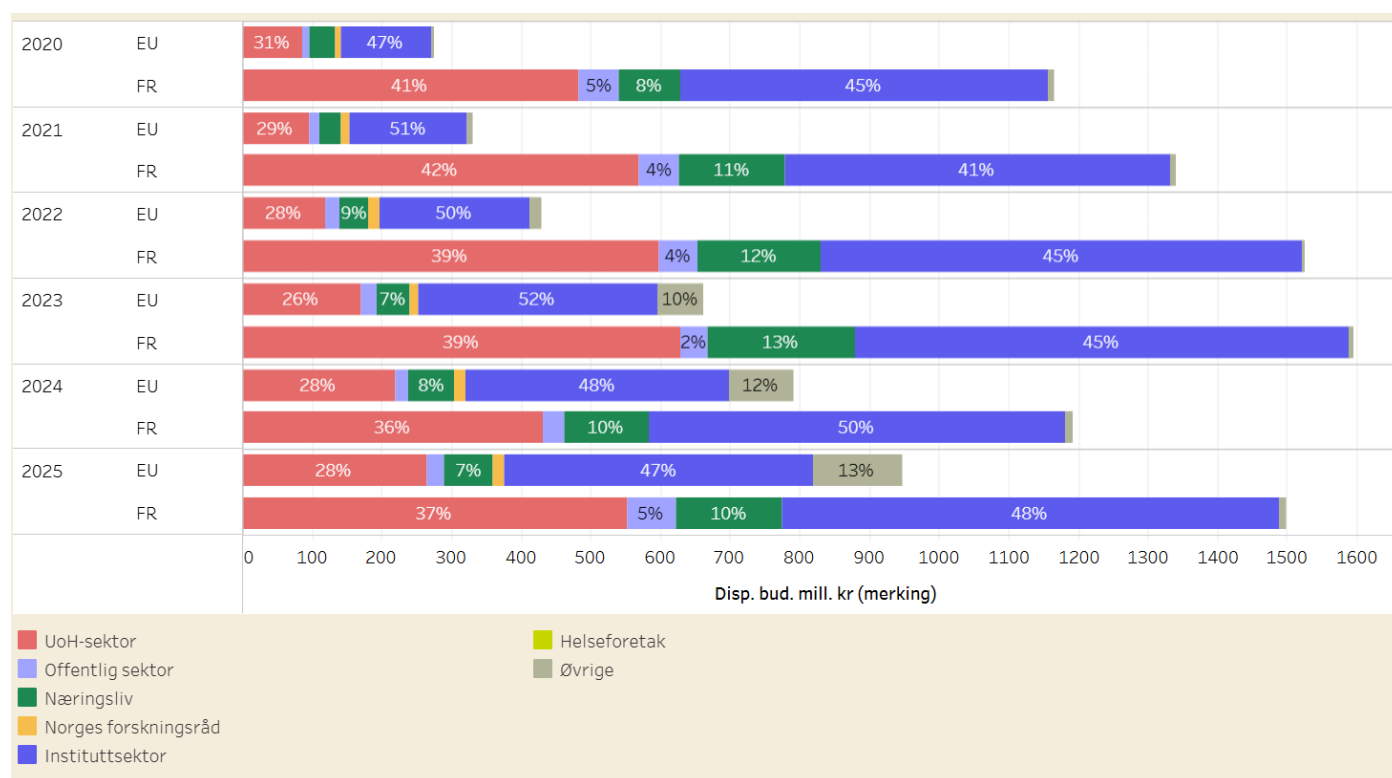
Figuren viser også hvordan utviklingen er for søknadstypene og at i perioden 2020-2025 har det blitt mindre bevilgning til klima- og miljøporteføljen gjennom forskerprosjekt og større bevilgninger gjennom kompetanse- og samarbeidsprosjekter.

Horisont Europa gjennom R&I Actions har økt betraktelig i perioden. Når vi ser nærmere på de Horisont Europa søknadstypene og andre internasjonale utlysninger så øker bevilgningene fra alle i perioden



2020-2025. Dette er i tråd med at man ser Horisont Eurpoa/EU stadig bidrar med mer midler til klima- og miljøporteføljen. Det er verdt å merke seg at norske forskningsmiljøer henter mest penger fra Horisont Europa pillar 2 og i mindre grad fra pillar 1 (bla. ERC, MSCA) og pillar 3, mens det i det nye forslaget til Horisont Europa budsjett 2028-2034 er det foreslått mindre budsjettøkning for pillar 2 enn for pillar 1 og 3. Se også hver delportefølje for EUs finansielle bidrag til dem.

F.eks. ERC Grants midler har økt fra litt over 1 million i 2022 til 50 mill i 2025 (sees ikke på figuren over). Det er UoH sektoren som tar nesten all denne økningen.



Figur 8. Disponibelt budsjett. Forholdet mellom EU og Forskningsrådets bevilgninger 2020-2025 og hvilke sektorer som mottar midlene.

Figuren over viser at midler fra EU stadig utgjør en større andel av klima- og miljøporteføljen. Søylene for 2020 viser en stor overvekt i finansiering fra Forskningsrådet, mens søylene for 2025 viser at forholdet er på vei til å jevnes ut.

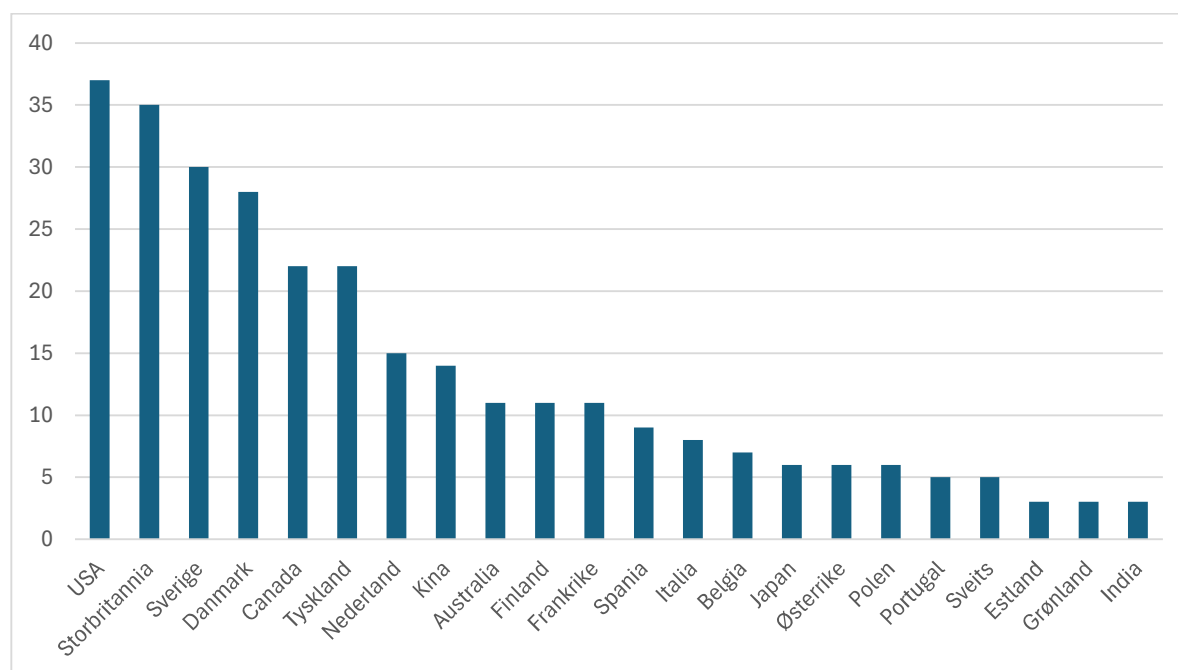
Klima- og miljøporteføljen er dominert av UoH og instituttsektoren og mesteparten av prosjektmidlenes fordeles mellom de to sektorene. Gjennom perioden er det en tendens til at næringsliv mottar noe større andel av midlene fra Forskningsrådet enn de mottar fra EU. Offentlig sektor har en liten rolle i klima- og miljøporteføljen.

Instituttsektoren samlet mottar en større andel av midlene både fra Forskningsrådet og EU. Det kan være fordi antallet institusjoner i instituttsektoren er flere enn det er i UoH sektoren samt også at forskningsprofilen til flere i instituttsektoren er mer rettet mot anvendt forskning og ikke-akademisk samarbeide. Vi har imidlertid ikke gått mer i detaljer mtp antall institusjoner innenfor hver av disse



sektorene som utfører klima- og miljøforskning. Som man så på figur x (de forrige figuren) er det kun ved søknadstypen Forskerprosjekt at UoH sektoren mottar mer midler enn instituttsektoren.

Internasjonalt samarbeid



Figur 9. Antall prosjekter i klima- og miljøporteføljen som har samarbeid med andre land i 2025. Kun PS klima og miljø sine egne investeringer. Landene med tre eller flere samarbeidene prosjekter er vist.

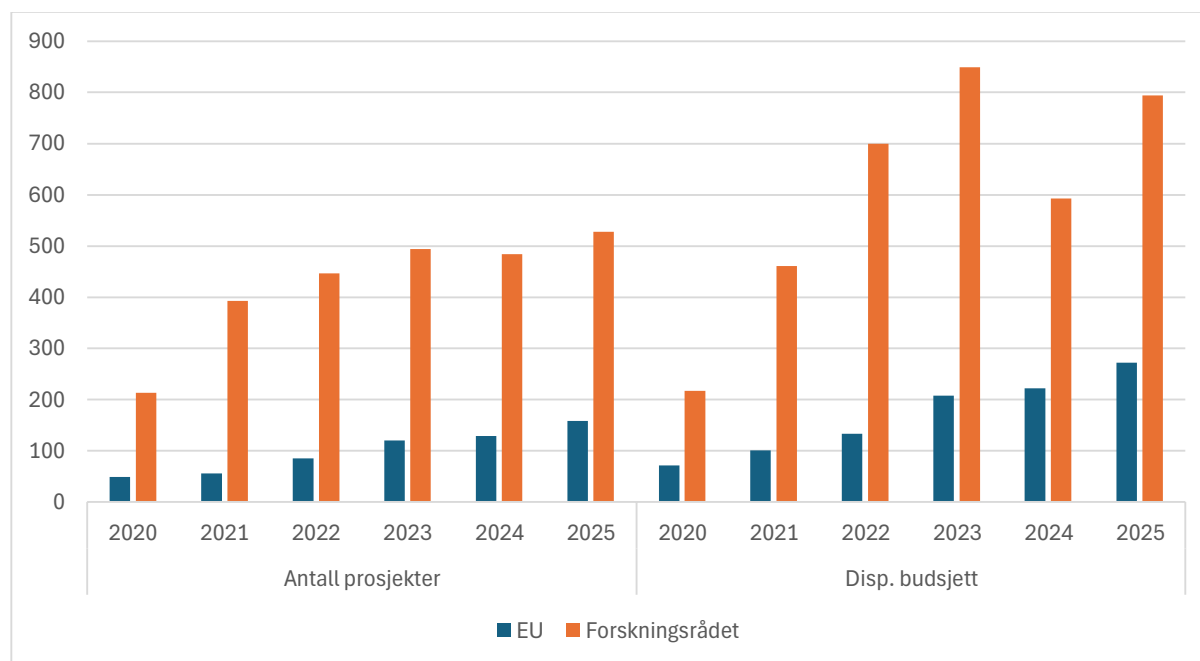
Porteføljen har betydelig samarbeide med andre land. Figur 9 viser PS klima og miljø sine egne investeringer og dermed er ikke prosjekter finansiert av andre porteføljestyre inkludert. Antall prosjekter i internasjonalt samarbeid i Horisont Europa er heller ikke inkludert i figuren over.

Ser man på trenden i internasjonalt samarbeide (iike vist i figur) er det en tendens til at det er færre prosjekter over tid som samarbeider med andre land. Noe av nedgangen skyldes trolig at det tidligere budsjettformålet MARINFORSK i 2024 ble splittet opp, hvor tematikk knyttet til fiskeri og foredling ble lagt til PS mat og bioressurser mens havmiljø ble lagt til PS klima og miljø.

Under halvparten av alle aktive prosjekter i klima- og miljøporteføljen er finansiert av PS klima og miljø. Antall prosjekter finansiert av PS klima og miljø har sunket fra 520 i 2020 til 423 i 2025, men det er ikke en jevn nedgang i perioden for antall prosjekter, men ser vi på trenden er det nesten jevn nedgang år for år i antall prosjekter med samarbeide med andre land. Det er derfor ikke entydig at nedgang i antall prosjekter som samarbeider med andre land følger lineært av nedgang i antall prosjekter finansiert av PS klima og miljø.

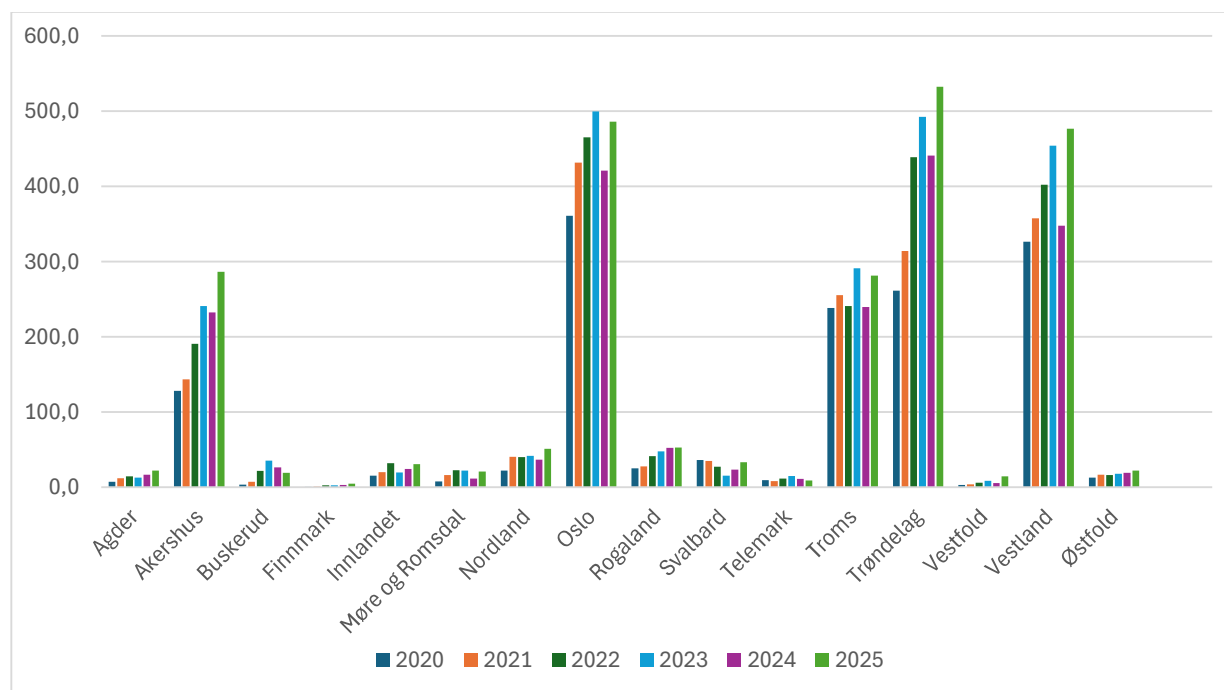
Det er ikke noe som foreløpig tyder på at samarbeid med amerikanske forskningsmiljøer reduseres spesielt. De fleste aktive prosjekter startet opp før situasjonen i USA endret seg og de gjennomføres som planlagt.

FNs bærekraftsmål



Figur 10. Antall prosjekter og disponibelt budsjett som er merket med FNs bærekraftsmål 2020-2025.

Forskningsrådets merkesystem har en restriktiv innretning for merking av prosjekters relevans for FNs bærekraftsmål. Dette er for å unngå overmerking/»grønnvasking». For å merkes med bærekraftsrelevans må et prosjekt ha relevans for et av delmålene under det enkelte bærekraftsmålet, og i tillegg må prosjektet kunne sies å bidra til delmålet. Tallene viser en relativ utflatning til et jevnt nivå når det gjelder Forskningsrådet, mens tallene for EU-prosjekter viser en moderat vekst.



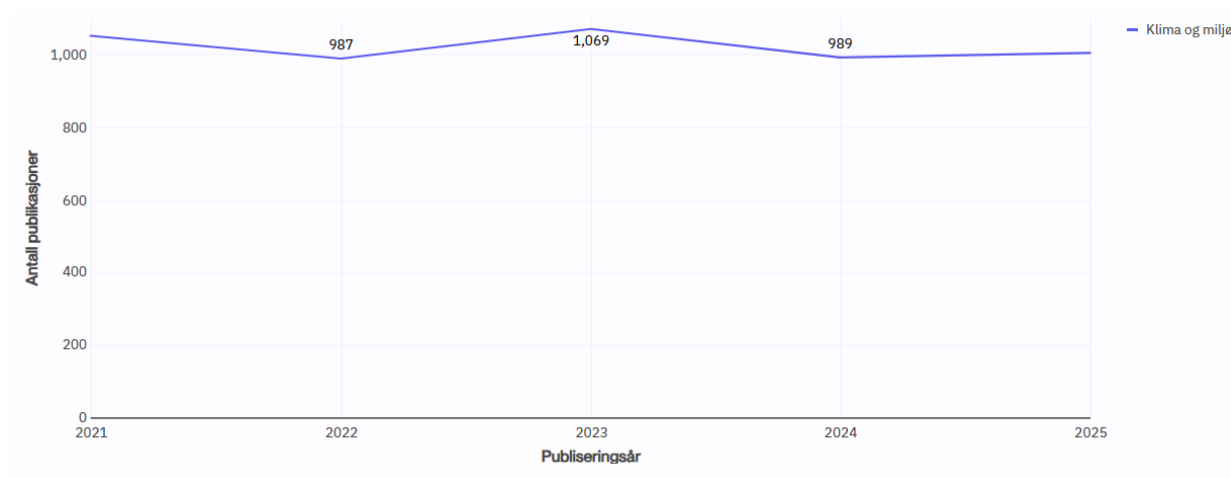
Figur 11. Fordeling av disponibelt budsjett (mill. kr.) for den totale klima- og miljøporteføljen etter hvilket fylke den prosjektansvarlige organisasjonen for det enkelte prosjekt hører hjemme i. Hele prosjektets budsjett legges til fylket den prosjektansvarlige organisasjonen tilhører, selv om det kan delta partnerne med tilhørighet i andre fylker i prosjektene.

Figuren over viser at prosjektledelse for prosjekter i klima- og miljøporteføljen hovedsakelig kommer fra fylkene Oslo, Trøndelag, Vestland, Troms og Akershus. Det er ikke så overraskende tatt i betraktning at store universiteter som UiO, OsloMet, NTNU, UiB, UiT og NMBU er lokalisert i hvert av disse fem fylkene. Mange forskningsinstitutter med betydelig virksomhet innenfor klima og miljø er også lokalisert i og rundt de store byene man finner i disse fem fylkene. Akershus, Trøndelag og dels Vestland har en klar økning i perioden, mens Troms har en flattere utvikling.



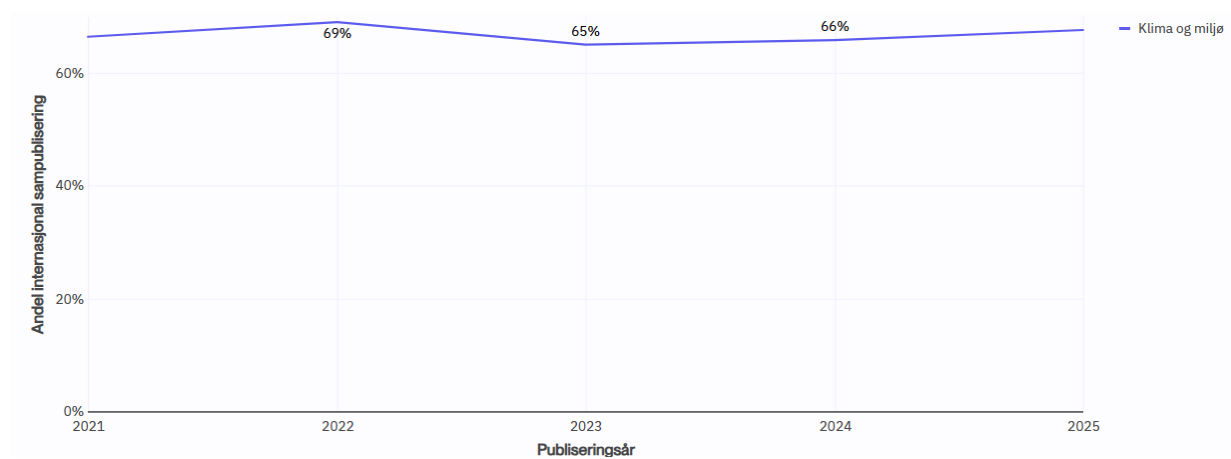
Bibliometridataene i denne analysen er tall for den hele Klima- og miljøporteføljen, dvs tall for PS egne investeringer, investeringer gjort av andre porteføljestyre og av EU.

Bibliometrifigurene er i liten grad beskrevet eller omtalt i kapittelet, men er inkludert i vurderingen av måloppnåelse i kap. 3.



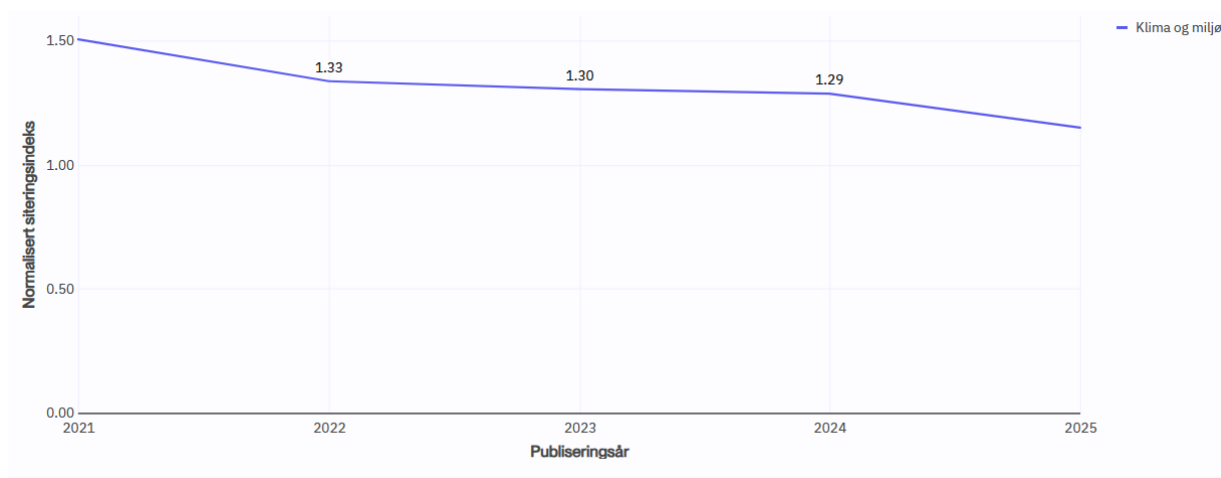
Figur 12. Antall vitenskapelige publikasjoner i Web of Science 2021-2025. Hele porteføljen.

Det er relativt jevnt antall artikler knyttet til porteføljen som publiseres årlig.

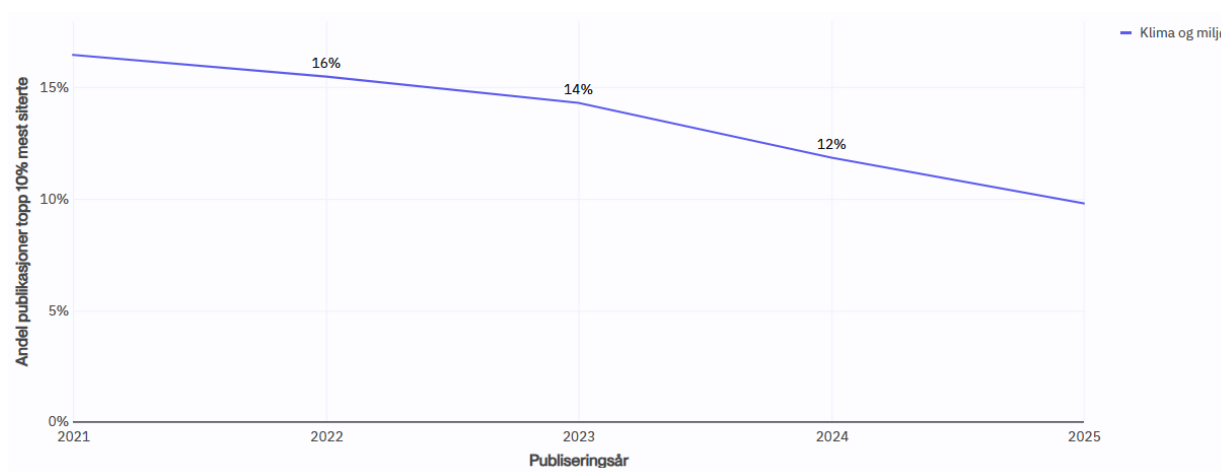


Figur 13. Andel av vitenskapelig publikasjoner i Klima- og miljøporteføljen med internasjonal sampublisering.

Tallene for internasjonal sampublisering viser at i perioden 2020-2025 ligger andelen internasjonal sampublisering relativt konstant på nærmere 70%. Tallet sier ikke noe om det er en eller flere internasjonale deltakere i publiseringen. Det sier heller ikke noe om hvilke land de internasjonale partnerne kommer fra.



Figur 14. Normalisert siteringsindeks for porteføljens publikasjoner i Web of Science 2020-2025



Figur 15. Andel publikasjoner blant topp 10% mest siterte

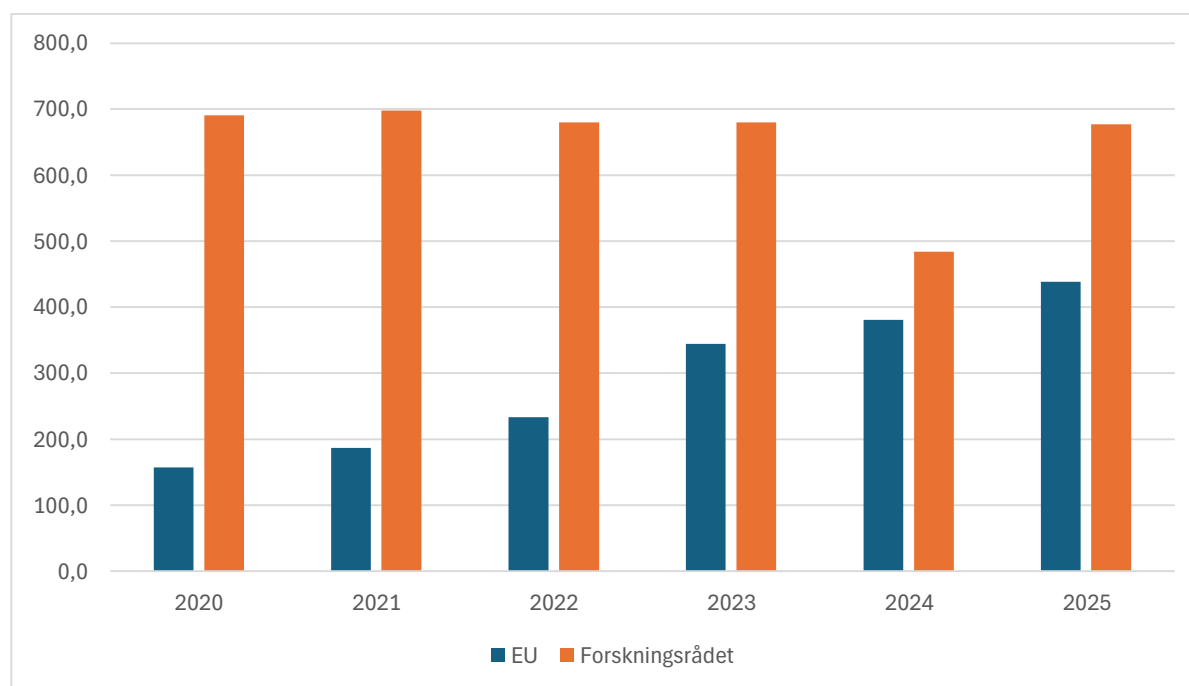


2.2.1.1 Delportefølje Klima

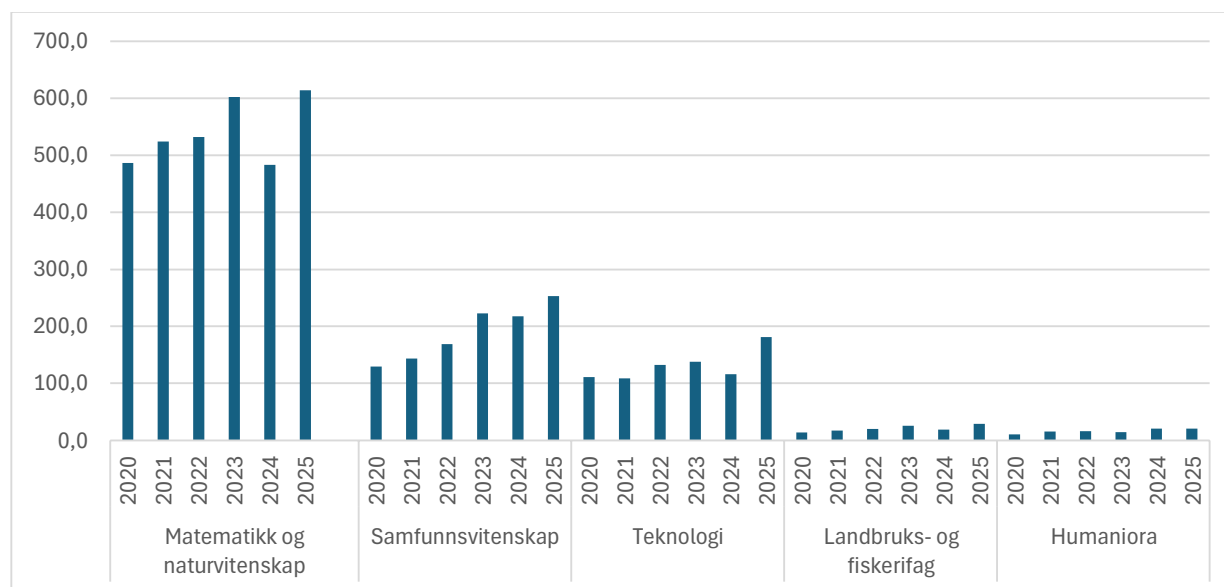
Delportefølje Klima er den største av de fem delporteføljene i totalporteføljen Klima og miljø (figur 3.) Hovedandelen av investeringen i 2025 kommer fra EU (440 mill.) og andre porteføljestyre (416 mill.), og den minste andelen fra porteføljestyrets eget bidrag (260 mill.). I likhet med totalporteføljen har andelen fra EU økt kraftig fra 2020 til 2025, fra 157 mill. til 439 mill. Økningen i EU-andelen for delportefølje klima er i hovedsak prosjekter finansiert gjennom klynge 5, og noe gjennom klynge 6 og 4 i Horisont Europa

Investeringer fra andre porteføljestyre har vært relativt jevn, mens porteføljestyrets eget bidrag har hatt en nedgang, særlig fra 2023 – 2025 fra 312 mill. til 260 mill.

For investeringer gjort av andre porteføljestyre er Forskningssystemet klart størst (160 mill.) og her utgjør forskningsinfrastruktur den klart største andelen. Banebrytende forskning er den nest største bidragsyteren (100 mill.), etterfulgt av Mat og bioressurser (44 mill.), Energi og transport (43 mill.) og Demokrati og global utvikling (22 mill.). Av relevante trender innenfor disse ser vi en tydelig nedgang i investeringer fra energi og transport, og en økning, særlig i 2025 fra demokrati og global utvikling. Økning i sistnevnte henger sammen med større grad av samarbeid i fellesutlysninger som Arealer under press og Samfunnssikkerhet og beredskap.



Figur 16. Investeringer i delportefølje klima 2020-2025



Figur 17. Fagområder i delportefølje klima

I delportefølje klima ble det i 2025 investert 614 mill. kroner i mat-nat fagene, som er det største fagområdet. Geofag er det største disiplinen og hadde i 2025 budsjett på kr. 336 millioner. Zoologiske og botaniske fag i delporteføljen har hatt en økning siden 2020 fra kr. 64 mill. til kr. 128 mill. Motsatt utvikling er det for tverrfaglig mat-nat fag som i perioden har redusert budsjett fra kr. 186 mill. til kr. 61 mill. Det er ikke umiddelbart tydelig å se bakgrunnen for disse to ulike utviklingene.

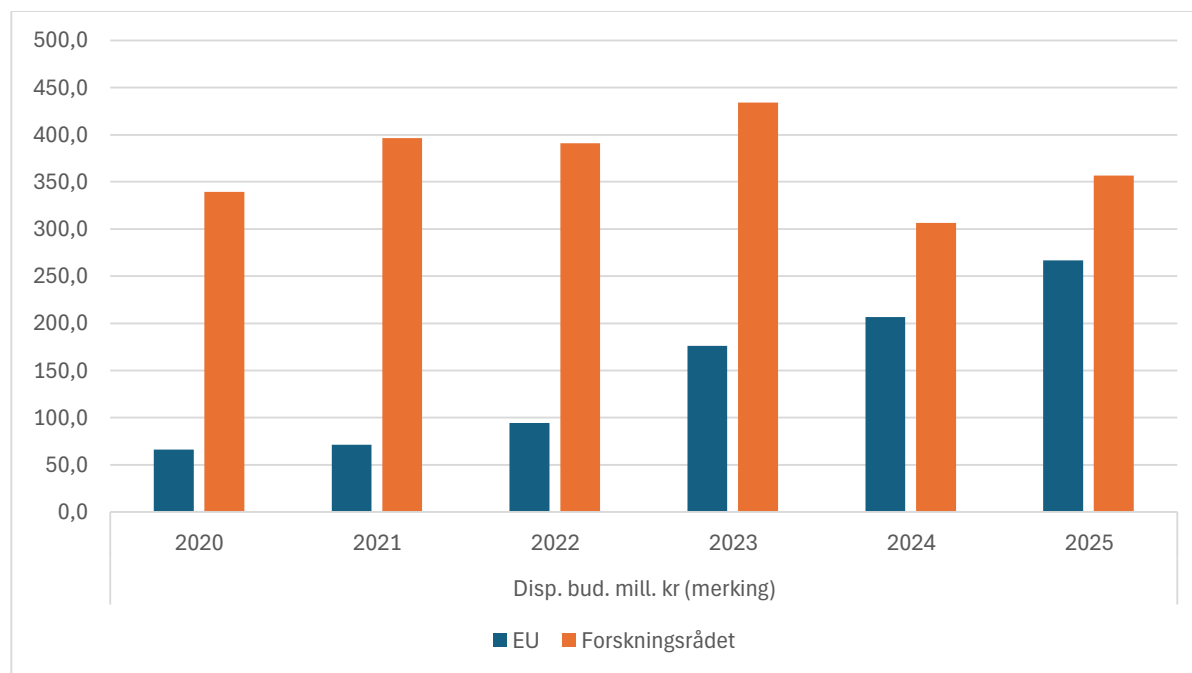
Samfunnsvitenskapfagene har hatt en jevn økning fra 2020-2025. I samfunnsvitenskapfagene er det tverrfaglig samfunnsvitenskap som er den største disiplinen med budsjett i 2025 på kr. 80 millioner, mens «statsvitenskap og organisasjonsteori» er den nest største disiplinen med nesten kr. 50 mill. i budsjett for 2025. Sistnevnte har hatt den største økingen siden 2020. Budsjett for økonomiforskning har en fallende trend siden 2020 og har årlige budsjett på kr. 40-45 mill. Verdt å merke seg er at i perioden har investeringer i «Informasjons- og kommunikasjonsvitenskap» økt relativt mye siden 2020 fra kr. 4,5 mill til kr. 47 mill i 2025.

For prosjekter merket med klima 100 % er grunnforskning er den klart største forskningsarten (tabell 3). Dette kommer i hovedsak av at Forskerprosjekt og forskningsinfrastruktur er de dominerende søknadstypene, både historisk og i 2025. Mye av forklaringen på de høye tallene for fagområdet Matematikk og naturvitenskap ligger også her. Kompetanse og samarbeidsprosjekt er den tredje største søknadstypen som har hatt et stabilt nivå siden 2022. i denne søknadstypen er samfunnsvitenskap fagområdet størst.

Delportefølje klima er bred, og favner både system, effekt, tilpasning og rammebetingelser (se figur x for merker som inngår i delporteføljen). På tvers av merkene er det tydelig overvekt av matematikk og naturvitenskap fagområdet i forskningsrådets egne investeringer (både dette porteføljestyret og andre porteføljestyre). For investeringer gjort gjennom EU er bildet mer nyansert. Her er samfunnsvitenskapelige fag mye mer fremtredende med andel mellom 20-40%.

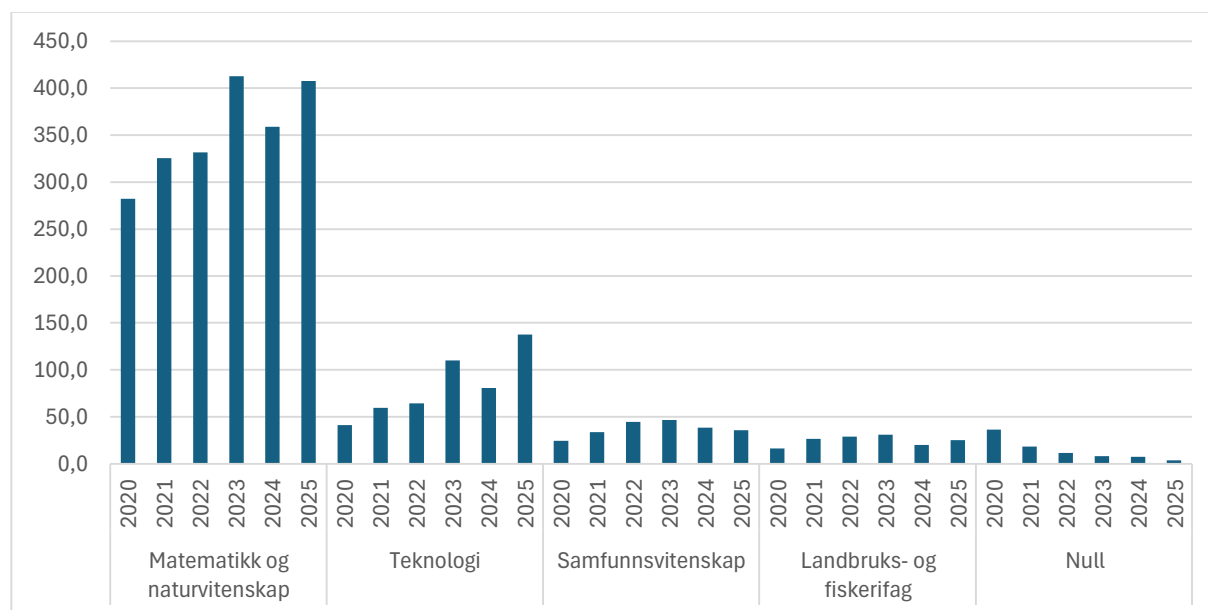


2.2.1.2 Delportefølje marint naturmangfold og miljø



Figur 18. Investeringer i delportefølje marint naturmangfold og miljø 2020-2025.

Figuren viser disponibelt budsjett for delporteføljen fordelt på samlet innsats i Forskningsrådet og EU. Figuren viser et det var en svak økning i Forskningsrådets samlede innsats innenfor delportefølje marint naturmangfold og miljø i perioden 2020-2023. Fra 2023 til 2025 ser vi en relativ nedgang. Det har samtidig vært en meget positiv utvikling i disponibelt budsjett fra prosjekter finansiert av EU. Det har vært en formidabel utvikling med en økning fra 66 millioner kroner (fordelt på 55 prosjekter) i 2020 til 267 millioner (fordelt på 123 prosjekter) i 2025. Dette viser at midler fra EU finansierte prosjekter utgjør en stadig viktigere andel av samlet innsats innenfor delporteføljen marint naturmangfold og miljø. Midler hentet fra klynge 6 er dominerende til delportefølje marint og står for nesten all økning i EU midler til delporteføljen de senere årene. Det er også midler fra INFRA og klynge 5, men for 2025 er summen fra de andre EU finansieringskildene mindre enn bidraget fra klynge 6.



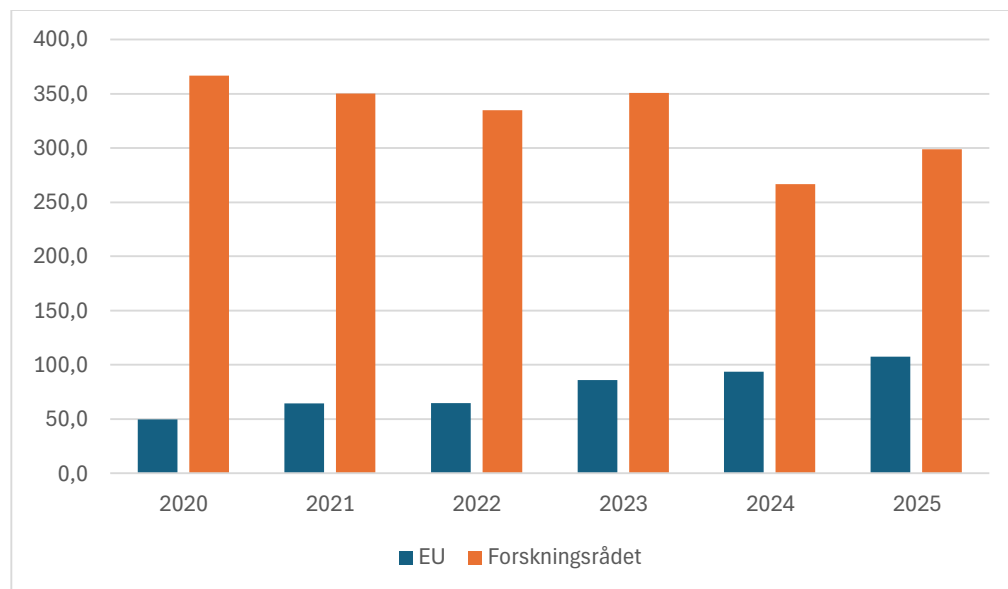
Figur 19. Fagområder delportefølje marint naturmangfold og miljø. Samlet innsats fra Forskningsrådet og EU.

I den marine delporteføljen er Matematikk og naturvitenskap klart dominerende fagområde med 65% av investeringene i 2025 (dominert av zoologiske og botaniske fag, etterfulgt av Matematikk/naturvitenskap- tverrfaglig, basale biofag og geofag). Teknologi er et fagområde som har økt betydelig i perioden 2020-2025. Økningen innebærer nær en tredobling over denne seksårsperioden og er nest største fagområde med 22% (dominert av marin teknologi, informasjons- og kommunikasjonsteknologi, miljøteknologi og bioteknologi). Samfunnsvitenskap utgjør 6% av innsatsen i 2025. Landbruks- og fiskerifag står for 4% og representerer fiskeri, som i all hovedsak er tillagt PS Mat og bioressurser. Humaniora utgjør om lag 1% av delportefølje marint. Vi ser samlet sett en marginal økning av midler innenfor delporteføljen, fra 612 millioner kroner i 2023 til 624 millioner i 2025. Tallene er ikke indeksregulert.

Forholdet mellom anvendt forskning, grunnforskning og utviklingsarbeid i delporteføljen (inkluderer prosjekter finansiert av Forskningsrådet og EU og merket 100% på marint naturmangfold og miljø) har holdt seg nokså stabilt i perioden 2020 til 2025. Den anvendte forskningen har ligget på om lag 50% av delporteføljen (50-52%). Grunnforskningen har gått marginalt ned i samme periode fra 45% i 2020 til 42% prosent i 2025. Mens kategorien utviklingsarbeid er lav og har variert litt fra år til år mellom 2-8% (6% i 2025) hvorav det meste av utviklingsarbeidet har vært i regi av prosjekter med finansiering fra EU. Andelen grunnforskning er noe høyere i prosjekter finansiert av forskningsrådet i forhold til EU. Andelen anvendt forskning er marginalt høyere blant EU prosjekter sammenlignet med prosjekter finansiert av forskningsrådet.



2.2.1.3 Delportefølje Polar



Figur 20. Investeringer i delportefølje polar 2020-2025.

De samlede investeringene 2020-2025 i delportefølje polar vises i figur 20, fordelt på utviklingen fra Forskningsrådet og EU. Det er en tendens i perioden at Forskningsrådet totalt sett investerer mindre i delportefølje polar, men utviklingen er ikke entydig. Tallene er ikke indeksregulert. Tallet for 2024 omfatter kun 10 måneder så må sees bort fra. Forskningsrådet skal det neste tiåret investere totalt 1 milliard til programmet Polhavet 2050 og midlene vil fordeles noenlunde jevnt årlig i perioden.

Det er en tydelig trend de seneste årene er at EU finansierte prosjekter i stadig større grad bidrar til polarporteføljen. Andelen fra EU var i 2020 omtrent 12%, mens andelen fra EU i 2025 er økt til omtrent 26%. Til delportefølje polar er det særlig EU midler fra ERC og klynge 6 samt INFRA som har økt, mens bidrag fra ENV har gått ned.

Tabell 4 viser mer detaljer om hvordan midler til delportefølje polar fordeles mellom Arktis, Antarktis og Svalbard.

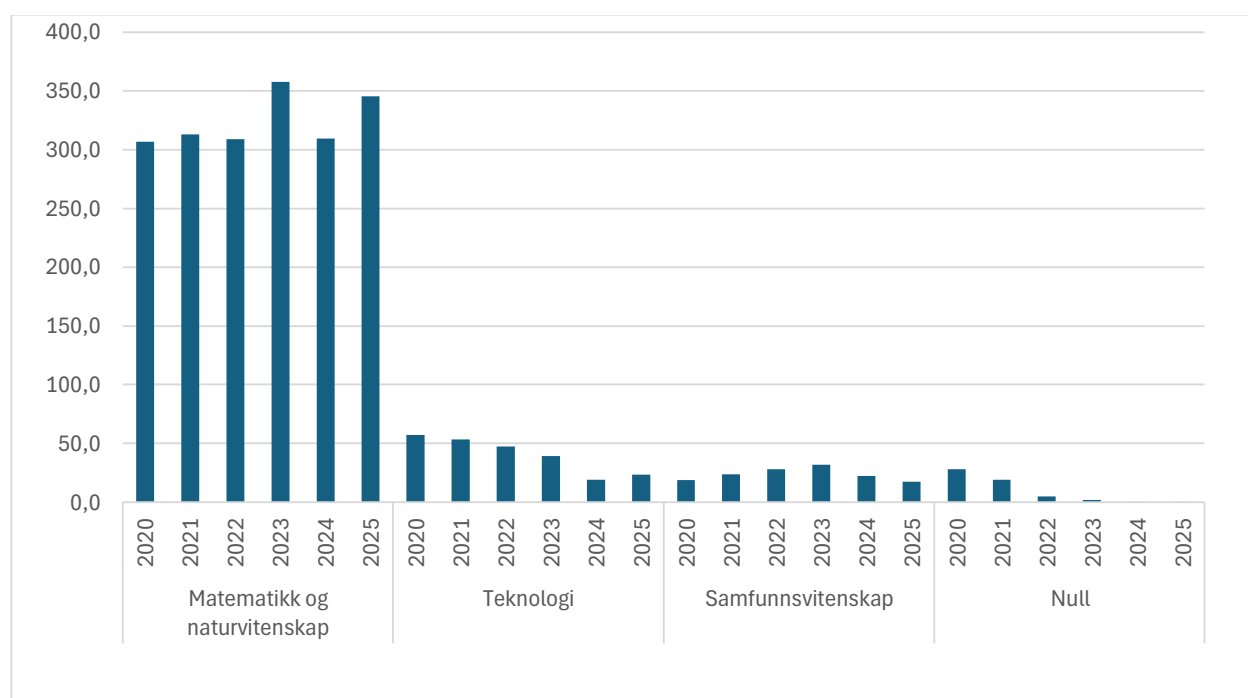
Tabell 4. Fordeling av midler i polarporteføljen mellom Antarktis, Arktis og Svalbard. Et prosjekt kan merkes både Svalbard og Arktis.

		2020	2021	2022	2023	2024	2025
EU	Antarktis			0	2	6	6
Forskningsrådet	Antarktis	20	14	28	43	62	51
EU	Arktis			0	28	50	90
Forskningsrådet	Arktis		318	283	290	190	229
EU	Svalbard			0	0	7	13
Forskningsrådet	Svalbard		110	112	103	97	108



Tabellen viser hvordan midlene fra EU og Forskningsrådet fordeles mellom Antarktis, Arktis og Svalbard. Den viser at EUs økte finansiering av polarforskning til norske forskere primært går til Arktis utenom Svalbard. Det er en økning for EUs finansiering av Svalbardforskning, men fra null i 202/2021 til 13 mill i 2025 kan være ett-to prosjekter. Det er en svært sterk økning de senere årene i EUs finansiering av Arktisforskning utenom Svalbard.

Svalbardforskningen blir hovedsakelig finansiert av Forskningsrådet. Forskningsrådets finansiering er relativt jevn siden 2021 og tendensen til nedgang i Forskningsrådets finansiering av polarforskning (se figur 20) er for Arktis utenom Svalbard. Tabellen viser også at det er mye mindre midler til Antarktiskforskning enn til Arktis, noe som er dokumentert i flere rapporter. Det er en viss økning av midler til Antarktiskforskning i perioden.



Figur 21. De største fagområdene i delportefølje polar. «Null» betyr prosjekter som ikke er merket med fag.

Matematisk-naturvitenskapelige fag dominerer totalt i delportefølje polar. Det er mest geofag i delporteføljen fulgt av zoologiske og botaniske fag (de utgjør ca 30% av geofag) og basale biofag. I perioden 2020-2025 har midler til geofag i polarporteføljen nesten doblet seg. Det kan sees i sammenheng med andelen geofag i klimaporteføljen. En del av klimaporteføljen er Arktis. Informasjon og kommunikasjon er et viktig fagområde for hele klima- og miljøporteføljen. Innenfor polar ble det i 2025 investert nærmere 8 mill til dette gjennom 3 prosjekter.

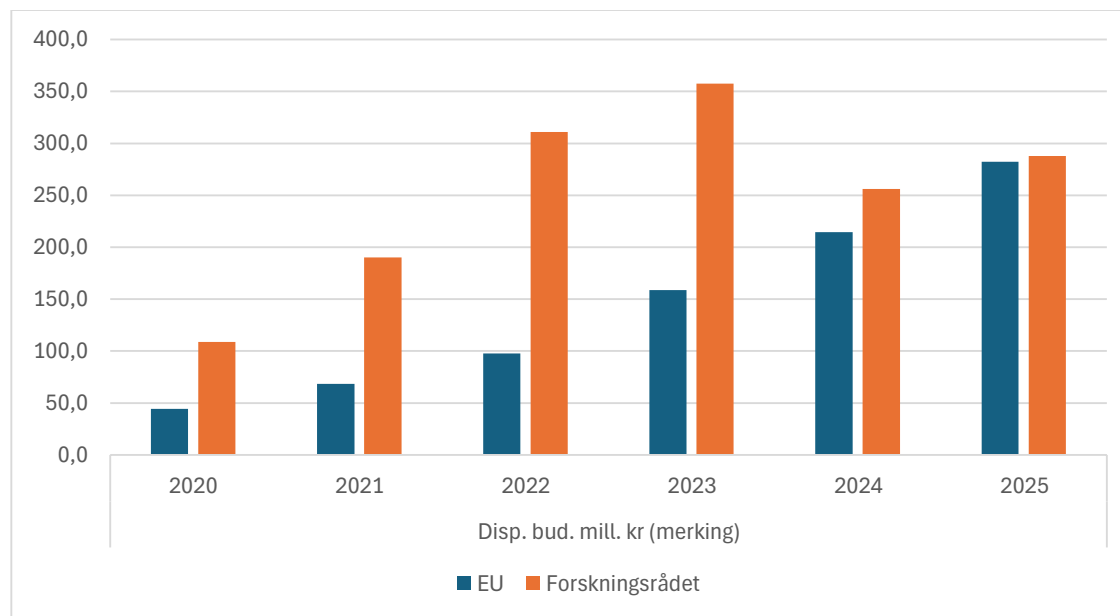
Teknologifagene viser en jevn nedgang i delporteføljen, særlig markant er det etter 2023.

Av fagområder som ikke vises i figuren er det mest humaniorafag. Hvert år i perioden 2020-2025 har det i polarforskningen imidlertid vært investert mindre enn 10 mill. kroner per år i disse fagene. Størst beløp er for 2025 med 9,7 mill. kroner.

Landbruks- og fiskerifag har årlige investeringer i delporteføljen på under 5 mill. kroner, det samme har medisin og helsefag, bortsett fra i 2025 med 9,2 mill. kroner investert.



2.2.1.4 Delportefølje Sirkulær økonomi

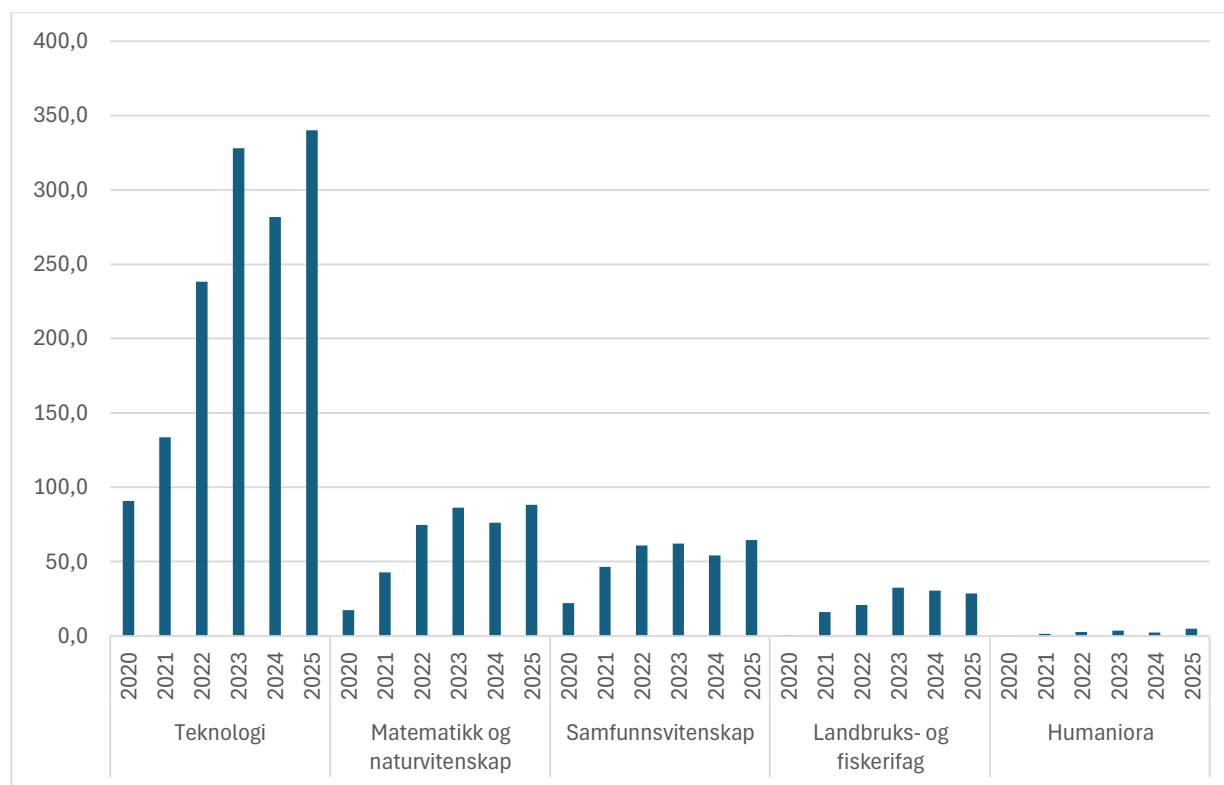


Figur 22. Investeringer i delportefølje sirkulær økonomi 2020-2025

Figuren viser at delporteføljen har vokst betydelig i årene siden 2020. I den samme perioden har sirkulær økonomi som tema kommet stadig høyere på dagsorden både i EU og nasjonalt, og det er naturlig at det gjenspeiles i økt forskning og innovasjon på feltet.

Det er verdt å merke seg at det er en nedgang i Forskningsrådets investeringer fra 2023 til 2025 (se bort fra tallene for 2024 siden de kun gjelder 10 måneder). Nedgangen skyldes primært en nedgang i investeringer gjort av andre porteføljestyre. Det gjelder PS Innovasjon, PS Energi og transport, PS Mat og bioressurser og PS Muliggjørende teknologier. Administrasjonen har ikke funnet én enkelt forklaring på det.

Økningen i EU-andelen er i hovedsak prosjekter finansiert gjennom klynge 6 og 4 i Horisont Europa.



Figur 23. Fagområder i delportefølje sirkulær økonomi. Forskningsrådet og EU. Millioner kroner.

Teknologi er det dominerende fagområdet i delporteføljen og utgjorde 60% av den i 2025. Deretter fulgte matematikk og naturvitenskap med 16%, samfunnsvitenskap med 11%, landbruks- og fiskerifag med 5% og humaniora med 1%. Prosentandelene er tilnærmet uendret fra fjorårets analyse.

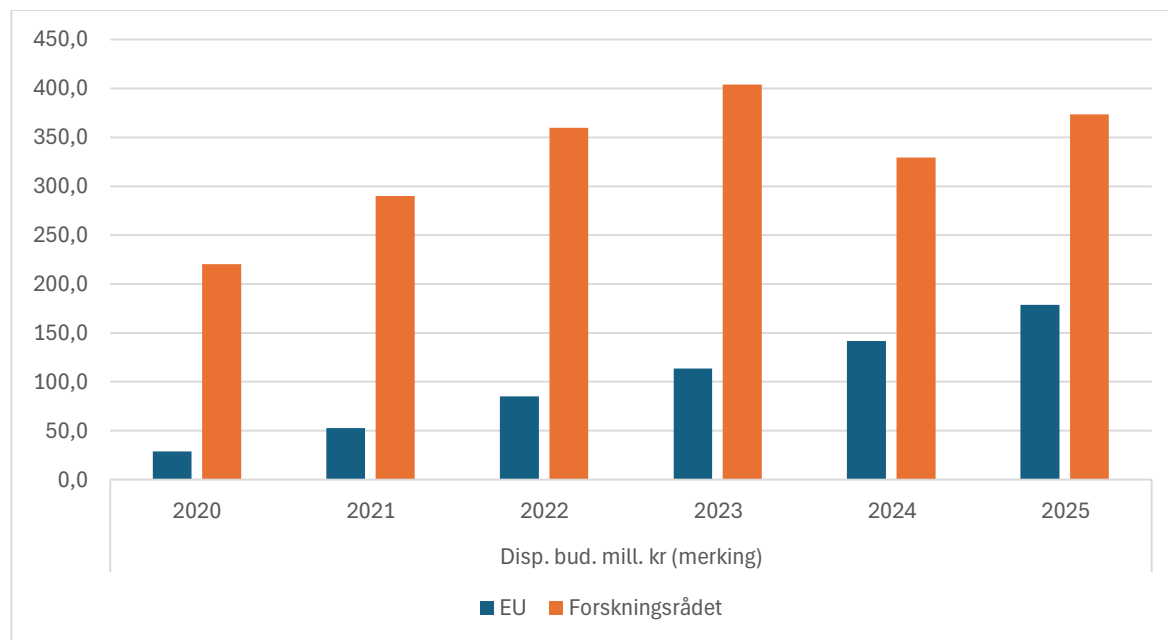
Det er særlig to årsaker til den store teknologiandelen. Den første er investeringer gjort av PS Innovasjon, spesielt gjennom *Grønn plattform* og *Innovasjonsprosjekter i næringslivet (IPN)* innenfor temaområdet Industri og tjenestenæringer. Begge ordningene er totalt dominert av teknologi. Den andre årsaken er prosjekter finansiert gjennom Horisont Europa. Det gjelder spesielt gjennom klynge 4, men også i betydelig grad gjennom klynge 5 og 6. Porteføljestyret for klima og miljø sine egne investeringer bidrar også til teknologiandelen, som i 2025 utgjorde omtrent 30% av porteføljestyrets investeringer i delporteføljen.

De største bidragene til samfunnsvitenskap i delporteføljen er Porteføljestyret for klima og miljø sine egne investeringer og prosjekter finansiert gjennom Horisont Europa.

I arbeidet med sirkulær økonomi må man jobbe langs flere spor. For den enkelte bedrift er det viktig med teknologiutvikling, sirkulære forretningsmodeller og økt grad av ressurseffektivitet. Omstilling til sirkulær økonomi krever imidlertid en stor endring på samfunnsnivå for å ta tak i store systemiske utfordringer på tvers av sektorer og bransjer. Det er derfor et tankekors at samfunnsvitenskap og humaniora ikke er bedre representert i delporteføljen, og det tyder på et behov for å løfte disse fagområdene høyere framover.



2.2.1.5 Delportefølje Terrestrisk naturmangfold og miljø

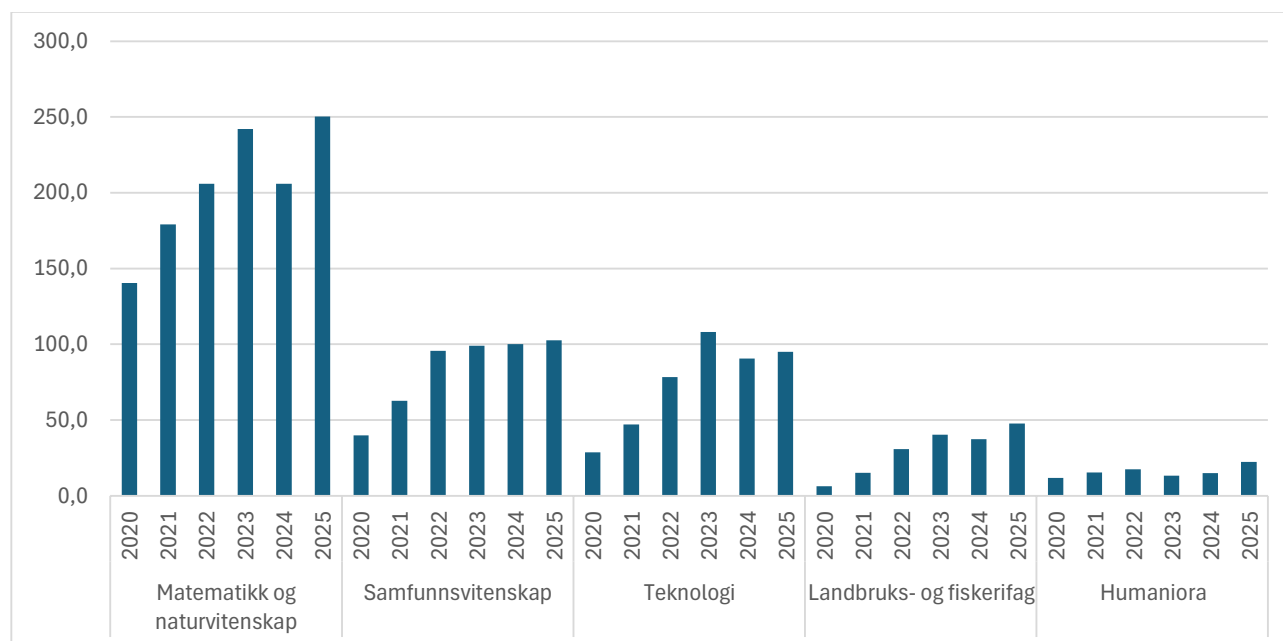


Figur 24. Investeringer i delportefølje terrestrisk naturmangfold og miljø 2020-2025

Figuren viser at delporteføljen hadde en moderat vekst 2020-2023.

Vi ser en liten nedgang i Forskningsrådets investeringer fra 2023 til 2025. (Se bort fra tallene for 2024 siden de kun gjelder 10 måneder). Nedgangen skyldes i hovedsak noe mindre investeringer gjort av andre porteføljestyre.

Investeringer gjennom EU fortsetter å øke og volumet i 2025 er mer enn seks ganger større enn det var i 2020. Finansiering gjennom klynge 6 har økt markant i perioden og det er derfra det største bidraget til Terrestrisk delportefølje hentes. For denne delporteføljen er det også gode bidrag fra ENV, klynge 5 og klynge 4. EU bidragene til terrestrisk delportefølje er dermed spredt på flere finansieringskilder enn f.eks. til marin delportefølje.



Figur 25. Investeringer i fagområder i delportefølje terrestrisk 2020-2025

I delportefølje terrestrisk naturmangfold og miljø er Matematikk og naturvitenskap i 2025 størst med 45%, mens Teknologi og Samfunnsvitenskap er like store med hhv. 17% og 19% av innsatsen. Landbruks- og fiskerifag står for 9%, Humaniora 4% og Medisin og helsefag 2%. Vi ser at en tidligere jevn vekst innenfor de tre viktigste fagområdene har flatet ut. Det ser ikke ut til å være noen vesentlig endring i fordeling mellom fagområdene.

De målrettede satsingene innenfor miljø og klima samt fri prosjektstøtte bidrar mest. Her er det institutt- og universitetssektoren som står for forskningen. Deretter følger satsingen på brukerstyrte innovasjonsprosjekter for bedrifter med en vesentlig andel, og her er næringslivsandelen dominerende. Like stor er prosjekter finansiert under EUs rammeprogram. Her er institutt- og universitetssektoren dominerende, men vi ser også innslag av næringsliv og offentlig sektor.



3. Vurdering av måloppnåelse

I porteføljepanen for Klima og miljø er det satt følgende tre mål for porteføljen:

Mål 1: Porteføljen skal styrke evnen til bærekraftig omstilling i offentlig sektor, næringsliv og i samfunnet

Mål 2: Porteføljen skal bidra til fornyelse og økt kvalitet i klima- og miljøforskningen

Mål 3: Kunnskap, funn og resultater innenfor porteføljen skal deles og tas i bruk

Med bakgrunn i tallmaterialet som tidligere er presentert, skal det gjøres en vurdering av måloppnåelse.

3.1 Mål 1: Porteføljen skal styrke evnen til bærekraftig omstilling i offentlig sektor, næringsliv og i samfunnet

Indikatorer

Andel tverrfaglige prosjekter (dvs. prosjekter merket med flere fag over tid) (Offentlig sektor og næringsliv)

Antall prosjekter med samarbeid mellom sektorer (tverrsektorielt) (Offentlig sektor og næringsliv)

Porteføljens budsjett innenfor relevante bærekraftsmål (Offentlig sektor og næringsliv)

Ferdigstilte nye/forbedrede produkter (Offentlig sektor)

Ferdigstilte nye/forbedrede prosesser (Offentlig sektor)

Ferdigstilte nye/forbedrede tjenester (Offentlig sektor)

Fordeling mellom grunnleggende forskning, anvendt forskning og utviklingsarbeid (forskningsart) (Offentlig sektor)

Inngåtte lisensieringskontrakter (unntatt brukerlisenser for programvare) (Offentlig sektor)

Porteføljens budsjett innenfor relevante bransjer/næringer over tid (Næringslivet)

Porteføljen vurderes samlet å bidra godt til å styrke evnen til bærekraftig omstilling i offentlig sektor, næringsliv og samfunnet. Vurderingen bygger på at porteføljen kombinerer kunnskapsutvikling om klima, natur og miljø med betydelig innslag av anvendt forskning, tverrsektorielt samarbeid og økende koblinger mellom forskningsmiljøer, forvaltning, næringsliv og europeiske samarbeidsarenaer. Analysen viser at bidraget til omstilling i stor grad skjer indirekte gjennom kunnskapsgrunnlag, samarbeidsformer og utvikling av kapasitet, og i mindre grad, fordi det er vanskelig å koble, indikatorer som måler ferdigstilte produkter, tjenester eller lisensiering til utviklingen i porteføljen.

Indikatorene for tverrfaglighet og tverrsektorielt samarbeid peker i positiv retning. Andelen prosjekter med flere fagområder har økt noe i perioden 2020–2025, samtidig som andelen prosjekter med bare ett fagområde er redusert. Dette tyder på at porteføljen i noe større grad kobler sammen ulike kunnskapstradisjoner for å håndtere komplekse samfunnsutfordringer. Tverrsektorielle samarbeidsmønstre viser også at instituttsektor og universitets- og høyskolesektor i stor grad samarbeider både med næringsliv og offentlig sektor. Hovedbildet er at porteføljen legger til rette for samspill mellom aktører som er sentrale for omstilling.



Porteføljens bidrag til bærekraftig omstilling kommer også til uttrykk gjennom høy relevans for FNs bærekraftsmål. Selv om merkesystemet er restriktivt og tallene derfor ikke fanger all faktisk relevans, viser utviklingen at en stor del av porteføljen er knyttet til mål som er direkte sentrale for grønn omstilling, særlig klima, naturmangfold, hav, ansvarlig forbruk og produksjon og bærekraftige samfunn. At EU-andelen samtidig øker i hele porteføljen og i samtlige delporteføljer, styrker omstillingsevnen ytterligere ved at norske aktører kobles tettere til europeiske kunnskaps- og innovasjonsløp.

Fordelingen mellom grunnforskning, anvendt forskning og utviklingsarbeid underbygger også måloppnåelsen. Om lag halvparten av porteføljen består av anvendt forskning, mens utviklingsarbeid utgjør en mindre, men viktig andel. Det gir en porteføljeprofil som både bygger langsiktig kunnskap og støtter mer direkte omstillingsbehov. Særlig delporteføljen sirkulær økonomi skiller seg ut med høy andel anvendt forskning og utviklingsarbeid, sterk teknologiinnretning og tydelig næringslivsrelevans. Også de marine, terrestriske og klimarelaterte delporteføljene bidrar til omstilling gjennom kunnskap for forvaltning, klimatilpasning, naturforvaltning, ressursutnyttelse og samfunnssikkerhet, mens polarporteføljen i større grad bidrar gjennom grunnleggende kunnskap med betydning for langsiktig beredskap og strategiske beslutninger.

Når det gjelder offentlig sektor og næringsliv, er det mer krevende å lese måloppnåelsen direkte ut av indikatorene for nye produkter, prosesser, tjenester og lisensieringskontrakter. For denne porteføljen vil omstilling ofte skje gjennom forbedret kunnskapsgrunnlag, bedre beslutningsstøtte, endret forvaltningspraksis, nye samarbeidsformer og økt kapasitet til å håndtere klima- og miljøutfordringer, snarere enn gjennom kommersialisering alene. Det betyr ikke at slike resultater er fraværende, men at indikatorene bare delvis fanger porteføljens faktiske omstillingsbidrag. Dette gjelder særlig for offentlig sektor, der effektene ofte vil være knyttet til planlegging, regulering, klimatilpasning og naturforvaltning.

Samlet vurderes måloppnåelsen for Mål 1 som god. Porteføljen styrker omstillingsevnen ved å bygge relevante kunnskapsmiljøer, fremme tverrfaglighet og samarbeid mellom sektorer og ved å støtte forskning som i økende grad er koblet til anvendelse og europeiske omstillingsarenaer. Utviklingen går i hovedsak i ønsket retning, særlig gjennom økt EU-deltakelse, sterk vekst i deler av porteføljen med høy omstillingsrelevans og et bredt samspill med andre porteføljer. Samtidig er det behov for fortsatt oppmerksomhet om hvordan porteføljen kan styrke dokumentasjonen av konkrete effekter i offentlig sektor og næringsliv, og hvordan samfunnsvitenskapelige, teknologiske og tverrsektorielle perspektiver kan videreutvikles for å støtte bærekraftig omstilling enda bedre framover.

3.2 Mål 2: Porteføljen skal bidra til fornyelse og økt kvalitet i klima- og miljøforskningen

Indikatorer

Antall vitenskapelige publikasjoner fordelt over tid
Fordeling mellom merket fagområder (disp. bud)
Fordeling mellom grunnleggende forskning, anvendt forskning og utviklingsarbeid (forskningsart) Se 3.1
Fordeling på prosjektansvarliges sektor (andel av totalt disp. budsjett)
Geografisk fordeling prosjektansvarlig. Beløp
Normalisert siteringsindeks sammenlignet med nasjonale tall
Porteføljens andel av nasjonal innsats over tid



Porteføljen vurderes samlet å bidra godt til fornyelse og økt kvalitet i klima- og miljøforskningen. Vurderingen bygger på at porteføljen over tid opprettholder høy vitenskapelig aktivitet, har en faglig bredde som kombinerer sterke disiplinmiljøer med økende innslag av teknologi og samfunnsvitenskap, og samtidig viser bibliometriske resultater som tyder på høy internasjonal kvalitet. Porteføljen framstår som forskningsmessig robust, med tyngde i etablerte fagmiljøer og samtidig rom for faglig fornyelse gjennom nye tematikk- og samarbeidsflater.

Antall vitenskapelige publikasjoner i porteføljen er relativt stabilt gjennom perioden 2021–2025. Det tyder på jevn kunnskapsproduksjon og høy forskningsaktivitet, også i en periode der finansieringsbildet har endret seg og EU-andelen har økt betydelig. Den høye og stabile publiseringsaktiviteten, kombinert med omfattende internasjonal sampublisering, viser at forskningen i porteføljen inngår i sterke faglige nettverk og holder et nivå som gir synlighet og gjennomslag internasjonalt. Dette styrker vurderingen av at porteføljen bidrar til kvalitet i forskningen, ikke bare gjennom volum, men også gjennom faglig posisjonering.

Fagprofilen underbygger både kvalitet og fornyelse. Matematikk og naturvitenskap dominerer fortsatt porteføljen, særlig gjennom geofag, zoologiske og botaniske fag og basale biofag. Dette er naturlig for en klima- og miljøportefølje og viser at porteføljen hviler på sterke disiplinære kunnskapsmiljøer. Samtidig ser vi en tydelig vekst i teknologifag, særlig innen marin teknologi, materialteknologi og informasjons- og kommunikasjonsteknologi, og i deler av porteføljen også et betydelig innslag av samfunnsvitenskap. Dette peker mot en gradvis faglig fornyelse der forskning i større grad kobler naturvitenskapelige problemstillinger med teknologiutvikling, styring, økonomi og samfunnsomstilling. Særlig delporteføljen sirkulær økonomi, men også deler av klima-, marin- og terrestrisk portefølje, bidrar til denne utviklingen.

Kombinasjonen grunnforskning, anvendt forskning og utviklingsarbeid er gunstig for kvalitet og fornyelse fordi den både ivaretar langsiktig kunnskapsutvikling og åpner for at ny innsikt omsettes i metoder, løsninger og nye forskningsretninger. Delportefølje polar og deler av klimaporteføljen bidrar særlig til kvalitet gjennom høy andel grunnforskning, mens sirkulær økonomi og deler av de marine og terrestriske delporteføljene i større grad bidrar til fornyelse gjennom anvendt forskning og teknologisk utvikling.

Fordelingen på prosjektansvarlige sektorer viser at universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren dominerer porteføljen, både i Forskningsrådets og EUs finansierte prosjekter. Det er positivt for forskningskvaliteten, fordi dette er sektorer med sterk publiseringsevne, høy internasjonal deltakelse og gode forutsetninger for å utvikle fagmiljøer over tid. Samtidig bidrar næringsliv og offentlig sektor i deler av porteføljen, særlig der forskningen har tydelig anvendelses- og innovasjonsrelevans. Dette gir en bredere forskningsbase og kan bidra til fornyelse ved at problemstillinger og kunnskapsbehov utvikles i samspill mellom forskning og brukermiljøer.

Den geografiske fordelingen av prosjektansvarlige organisasjoner viser en konsentrasjon til Oslo, Trøndelag, Vestland, Troms og Akershus. Dette reflekterer hvor de største universitets- og instituttmiljøene innen klima- og miljøforskning er lokalisert, og tyder på at porteføljen i stor grad bygger på etablerte forskningsmiljøer med høy kapasitet og kvalitet. Samtidig kan en slik konsentrasjon innebære en utfordring dersom målet er bredere nasjonal mobilisering og fornyelse i flere deler av landet. Porteføljen ser derfor ut til å ha sterk kvalitet i de ledende miljøene, men det kan være et videre utviklingspunkt å styrke mobilisering og deltakelse også utover de største forskningsknutepunktene.

Bibliometriindikatorerne peker klart i retning av høy kvalitet. Andelen internasjonal sampublisering ligger stabilt høyt, på nærmere 70 prosent, og dette er et sterkt kvalitetskennetegn i klima- og miljøforskning. Normalisert siteringsindeks og andelen publikasjoner blant de 10 prosent mest siterte gir også viktige indikasjoner på forskningskvalitet. Selv om tallene bør leses med varsomhet fra år til år, viser de samlet at porteføljen produserer forskning som hevder seg godt i det internasjonale kunnskapsbildet. Bibliometrien viser også at det er en nedgang i andel publikasjoner blant topp 10% mest siterte og det er en utvikling som bør følges med på i tiden fremover.



Vurderingen samlet er at porteføljen ikke bare opprettholder aktivitet, men også bidrar til forskning av høy kvalitet og internasjonal relevans.

Porteføljens andel av den nasjonale innsatsen innen klima- og miljøforskning framstår som betydelig, både fordi den omfatter store forskningsmiljøer og fordi den i økende grad kobler nasjonale investeringer med europeisk finansiering. EU-midlene spiller en stadig viktigere rolle i porteføljen og bidrar til både kvalitet og fornyelse ved å åpne for sterkere konkurranse, internasjonalt samarbeid og tilgang til nye problemstillinger og metoder. Samtidig viser analysen at porteføljen i stor grad er avhengig av samspill med andre porteføljestyre i Forskningsrådet. Dette styrker bredden og fornyelsen, men betyr også at utviklingen i porteføljen påvirkes av prioriteringer utenfor porteføljestyrets egne investeringer.

Samlet vurderes måloppnåelsen for Mål 2 som god. Porteføljen bidrar til fornyelse og økt kvalitet i klima- og miljøforskningen gjennom en kombinasjon av sterke disiplinsegge miljøer, økende tverrfaglige og teknologiske innslag, høy publiseringsaktivitet og god internasjonal kvalitet. Utviklingen går i hovedsak i ønsket retning, særlig ved at europeisk deltakelse og faglig bredde styrker forskningen. Samtidig peker analysen på noen utfordringer og videre utviklingsbehov. Det gjelder særlig behovet for å styrke samfunnsvitenskapelige og humanistiske bidrag i deler av porteføljen, sikre bredere geografisk og institusjonell mobilisering, og følge med på hvordan endringer i finansieringsbildet påvirker balansen mellom langsiktig grunnleggende forskning og mer anvendt, fornyende innsats. På bakgrunn av dette vurderes porteføljen å ha et solid kvalitetsgrunnlag og et godt potensial for videre fornyelse i årene framover.

3.3 Mål 3: Kunnskap, funn og resultater skal deles og tas i bruk

Andel åpent publiserte artikler, over tid og mot nasjonale tall (Offentlig sektor)

Fordeling mellom grunnleggende forskning, anvendt forskning og utviklingsarbeid (forskningsart) (Offentlig sektor og næringsliv)

Inngåtte lisensieringskontrakter (unntatt brukerlisenser for programvare) (Næringsliv)

Nye foretak etablert som følge av prosjektet (Næringsliv)

Nye forretningsområder i eksisterende bedrifter som følge av prosjektet (Næringsliv)

Patentsiteringer (Næringsliv)

Søkte patenter (Næringsliv)

Siteringer i policy-dokumenter

Porteføljen vurderes samlet å bidra godt til at kunnskap, funn og resultater deles og tas i bruk. Vurderingen bygger på at porteføljen kombinerer høy vitenskapelig publisering og omfattende internasjonalt samarbeid med en forskningsprofil som i stor grad er relevant for forvaltning, næringsliv og samfunn. Mye av kunnskapen i klima- og miljøporteføljen tas i bruk gjennom åpne publikasjoner, deltakelse i internasjonale kunnskaps- og policyprosesser, bidrag til forvaltning og beslutningsgrunnlag og gjennom anvendt forskning i samspill med brukere. Samtidig er det tydelig at enkelte av indikatorene under målet, særlig patenter, lisensiering og nye foretak, bare delvis fanger hvordan resultater faktisk tas i bruk i denne porteføljen.

En sentral forutsetning for deling av kunnskap er at forskningen er tilgjengelig. Porteføljen har høy publiseringsaktivitet, høy internasjonal sampublisering og en betydelig andel forskning i universitets- og instituttsektoren, som normalt også innebærer høy grad av åpen publisering. Selv om andelen åpent publiserte artikler ikke er omtalt eksplisitt i tallgrunnlaget her, tilsier porteføljens sterke vitenskapelige orientering og brede deltakelse i nasjonale og internasjonale forskningssamarbeid at resultatene i stor



grad gjøres tilgjengelige og kan nå både fagmiljøer, forvaltning og andre brukere. Dette er særlig viktig for klima- og miljøforskning, der rask deling av kunnskap er avgjørende for politikkutforming, forvaltning og samfunnsmessig beredskap.

Fordelingen mellom grunnforskning, anvendt forskning og utviklingsarbeid gir gode vilkår både for langsiktig kunnskapsutvikling og for at resultater kan omsettes i praksis. Særlig i delporteføljer som sirkulær økonomi, marint naturmangfold og miljø og terrestrisk naturmangfold og miljø er det betydelige innslag av forskning som ligger nært opp til forvaltningsbehov, teknologiutvikling, næringsrelevans og samfunnsomstilling. Også i klima- og polarforskningen er nytteverdien stor, men ofte i form av kunnskapsgrunnlag, scenarier, overvåking og beslutningsstøtte snarere enn kommersielle produkter.

For indikatorene som gjelder lisensieringskontrakter, nye foretak, nye forretningsområder, patentsiteringer og søkte patenter, er det grunn til å forvente at utslagene vil være begrensede i en portefølje der store deler av innsatsen ligger i offentlig relevant og forskningsdrevet kunnskapsutvikling. Dette betyr ikke at kunnskapen ikke tas i bruk, men at bruk ofte skjer gjennom andre kanaler enn kommersialisering. I denne porteføljen vil bruk av resultater ofte komme til uttrykk gjennom nye forvaltningspraksiser, bedre beslutningsgrunnlag, standarder, overvåkingssystemer, teknologiske forbedringer i etablerte virksomheter og gjennom at forskningsresultater inngår i internasjonale kunnskapsoppsummeringer og regelverksprosesser. Særlig delporteføljen sirkulær økonomi har et tydeligere potensial for kommersiell anvendelse og næringsrettet innovasjon enn de øvrige delene av porteføljen.

Siteringer i policy-dokumenter er en særlig relevant indikator for denne porteføljen. Selv om konkrete tall ikke er gjengitt i teksten foran, peker porteføljens innretning og faglige profil tydelig mot høy policyrelevans. Forskningen i porteføljen er tett knyttet til temaer med stor betydning for klima- og miljøpolitikk, naturforvaltning, arealbruk, havforvaltning, klimatilpasning og internasjonale prosesser. Norske forskere og miljøer innen klima, polar, marint og terrestrisk miljø deltar dessuten aktivt i internasjonale kunnskapspaneler som IPCC og IPBES, og dette er i seg selv et uttrykk for at forskningsresultatene deles og tas i bruk på høyt nivå. Den høye graden av internasjonal sampublisering og sterk deltakelse i EU-prosjekter styrker også sannsynligheten for at resultater finner vei inn i policyutvikling, standardisering og felles kunnskapsgrunnlag.

Samlet vurderes måloppnåelsen for Mål 3 som god. Porteføljen bidrar til at kunnskap, funn og resultater deles og tas i bruk, først og fremst gjennom åpen og internasjonalt orientert kunnskapsproduksjon, omfattende samarbeid mellom forskningsmiljøer og brukere, og høy relevans for forvaltning, samfunnsutvikling og europeiske prosesser. Det er imidlertid viktig at kunnskapen omsettes til praktisk handling av brukerne av kunnskapen og at det ikke er akademia selv som alene er ansvarlig for å ta kunnskapen i bruk. Utviklingen går i hovedsak i ønsket retning, blant annet gjennom økende EU-deltakelse og fortsatt høy vitenskapelig aktivitet. Det er behov for å videreutvikle dokumentasjonen av hvordan resultater faktisk tas i bruk utenfor akademia, særlig i offentlig sektor og i form av policypåvirkning, forvaltningsendringer og samfunnseffekter. For denne porteføljen vil slike former for bruk ofte være mer relevante enn rene kommersialiseringsindikatorer, og de bør derfor tillegges vekt i den samlede vurderingen.



4. Oppsummering og anbefalinger

Samlet viser analysen en portefølje med god måloppnåelse, høy vitenskapelig kvalitet og stor relevans for bærekraftig omstilling. Porteføljen preges av sterke fagmiljøer, høy internasjonal deltakelse og økende EU-finansiering, samtidig som investeringer fra andre porteføljestyre utgjør en stadig større del av samlet innsats. Dette gir både styrke og sårbarhet: styrke fordi klima- og miljøtemaene er godt integrert i Forskningsrådets samlede innsats, men sårbarhet fordi porteføljestyrets eget handlingsrom utgjør en stadig mindre del av totalporteføljen. Administrasjonen vurderer derfor at det er særlig viktig å bruke investeringsplan og budsjettforslag til å skjerpe prioriteringene der porteføljestyret kan ha størst strategisk effekt.

Basert på resultatene i kap. 3 og vurdering av måloppnåelse i kapittel 3, peker administrasjonen på noen punkter som bør vurderes nærmere.

Vurder om porteføljestyret bør prioritere innsats som styrker porteføljestyrets egen strategiske innflytelse i en portefølje der både EU og andre porteføljestyre vokser i betydning. Det tilsier at porteføljestyrets egne midler i større grad kan brukes målrettet der de kan utløse eller komplementere annen finansiering, bygge kapasitet i norske miljøer og dekke kunnskapsbehov som ikke fanges godt opp av EU eller andre av Forskningsrådets porteføljer. Dette gjelder særlig områder med stor nasjonal betydning, som klimatilpasning, naturforvaltning, polar kunnskapsberedskap og sammenhenger mellom klima, natur og samfunnssikkerhet.

Det bør diskuteres i hvilken grad porteføljestyret bør prioritere balansen i porteføljens faglige profil. Analysen viser sterk kvalitet i de naturvitenskapelige miljøene og vekst i teknologifag, men at samfunnsvitenskapelige og humanistiske perspektiver fortsatt er svakt representert i flere deler av porteføljen. Skal porteføljen i enda større grad bidra til omstilling, nye løsninger og bruk av kunnskap, kan det vurderes behov for sterkere satsing på forskning om forvaltning og styring, virkemidler rettet opp samarbeid, offentlig sektor og næringsliv, samfunnsendringer og menneskelig atferd. Dette er særlig viktig i arbeidet med sirkulær økonomi, klimatilpasning og areal- og naturforvaltning, der omstillingsutfordringene er like mye samfunnsmessige og institusjonelle som teknologiske.

Tiltak som styrker koblingen mellom forskningskvalitet, bruk av kunnskap og dokumenterte samfunnseffekter bør vurderes. Porteføljen har høy publiseringsaktivitet, høy internasjonal sampublisering og tydelig policyleveranser, men analysen viser også at kunnskapen bare delvis tas i bruk i offentlig sektor og samfunnsliv. Administrasjonen peker derfor på investeringer og oppfølging som styrker samspill med forvaltning, næringsliv og andre brukere, og samtidig utvikle kunnskap og løsninger for å beslutningsstøtte, forvaltningsendringer og omsetting av kunnskap i praksis.

Administrasjonen mener det er viktig med oppmerksomhet på balansen mellom langsiktig kunnskapsoppbygging og mer anvendt, omstillingsrettet innsats. Porteføljen har et solid grunnlag i grunnforskning, særlig innen klima og polar, samtidig som delporteføljer som sirkulær økonomi og deler av marin og terrestrisk forskning har høy anvendelsesrelevans. Administrasjonen anbefaler at investeringsplanen viderefører kunnskapsoppbygging på områder der Norge har særlige fortrinn og strategiske behov, samtidig som innsats som fremmer tverrfaglighet, tverrsektorielt samarbeid, nye løsninger og kunnskap i bruk, og deltakelse i europeiske kunnskaps- og innovasjonsløp. Samlet vil dette gi porteføljestyret et bedre grunnlag for å forene kvalitet, relevans og strategisk handlingskraft i den videre utviklingen av porteføljen.



Sak PS-KLIMMIL 26/26

Presentasjon av Senter for bærekraftig areal- og naturbruk

Sak PS-KLIMMIL 26/26

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
PS KLIMMIL	Tarjei Nødtvedt Malme og Christina Abildgaard	Ida Ulleberg Jensen	

ORIENTERINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret tar informasjonen til orientering.

Kort bakgrunn

I mars 2026 fikk fire sentre for bærekraftig areal- og naturbruk bevilgning: *Centre for Innovative Solutions for Sustainable Land Use and Nature Management (INLAND)*, *BlueNature – Towards a Nature-Positive Ocean and Coastal Future*, *LANDFUTURES – Norwegian Centre for Sustainable Land Use Through Transformative Research and Practice* og *Centre of Biodiversity Forecasting (CBF)*.

I dette møtet kommer to av sentrene, LANDFUTURES (Vestlandsforskning) og Centre for Biodiversity Forecasting (CBF) (NTNU) for å presentere sine sentre.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet

Porteføljestyret for klima og miljø vedtok i mars 2026 bevilgning til LANDFUTURES (Vestlandsforskning) og Centre for Biodiversity Forecasting (NTNU).

Hovedpunkter

LANDFUTURES skal gi kommuner og regionale myndigheter bedre grunnlag for bærekraftige beslutninger. Senteret kobler forskning direkte til planlegging og viser hvordan ulike interesser, verdier og praksiser påvirker arealbruk. Denne dagen kommer Irmelin Gram-Hanssen for å presentere.

Centre for Biodiversity Forecasting skal utvikle metoder som viser hvordan dagens arealbruk vil påvirke naturmangfoldet framover. Senteret skal bidra til en nasjonal plattform for naturprognoser og støtte både forvaltning og næringsliv i planlegging, restaurering og vurdering av natur- og klimarisiko. Denne dagen kommer Anders Finstad for å presentere.

Det vil bli mulighet til å stille spørsmål etter presentasjonene.

Forberedelse / prosess

Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang

N/A